

Hasan Mevzinoğlu

Gümölcine Öyküleri [II]

ekitap.aqorum.com

Hasan Meyzinoğlu

Gümülcine Öyküleri [II]

iki Öykü

İÇİNDEKİLER

NESİBE.....	5
PIRNAR KESİMİ	33
Sözlük.....	56

Hasan Meyzinoğlu

21 Şubat 1941'de Gümölcine'nin Küçük Doğanca köyünde dünyaya geldi. Orta halli bir çiftçi ailenin hayatta kalabilen 4 evlâdının en büyüğü olup ilkokulu köyünde tamamladı. İstanbul Haydarpaşa Lisesi'nde paralı yatılı okudu. Bitirmeden terketti. Köyünde çiftçilikle uğraştı. 1970'te ailecek Avustralya'ya göç etti. Melbourne'da uzun yıllar işçi olarak çalıştı. Bir yandan Batı Trakya Türk toplumunun gelişmesi, birliğini koruyarak Avustralya toplumuna uyum sağlaması için uğraştı.

11 Eylül 2022 yılında Melbourne'da yaşama gözlerini yumdu.

Diğer Kitapları

- [Gümölcine Öyküleri](#)
- [Sınır Karakolu](#)

NESİBE

-Zaman durmaz değişir, değişmezle dövüşür.-

Kerim Ağa, adına inat hiç de kerem sahibi olmadığından maada, burnundan kıl aldırmayan, kendini beğenmişin biriydi de... Öyle ya, Gümölcine yöresindeki sıradan ağaların çoğunu cebinden çıkarırdı. Bittabi kendini ağıra satıyordu.

Oğlu olmadı. Üç kızı vardı. İlk ikisini, dilediği gibi baş göz etti çok şükür... Gelgelelim, en küçükleri olan şu dik başlı tekne kazıntısı Nesibe'sine söz geçiremiyordu bir türlü... Henüz baş elde iken onu da şanına layık varlıklı bir haneye gelin edebilseydi, sırtından büyük bir yük kalkacaktı... Ama nerdee!.. Nuh diyor peygamber demiyor, güzelim kısmetlerini tepiyordu bu kız.

Kızının bu inadından ötürü nice varlıklı hanelerin dünürçülerini geri çevirmek zorunda kalmıştı. Zora da baş vuramıyordu. Zira, bu başına buyruğa sökmez, dahası geri teperdi. "Sevda evliliği istiyormuş haspam akli sıra, ne demekse? Anası da kızından yana iyi mi? Sanki bir şeyden anlarmış gibi... Karı akli işte...Bu gidişle başıma onulmaz dertler açacaklar maazallah... Neme lazım, tedbiri elden bırakmamalıyım ben" diye söylenip duruyordu.

Bu yüzden, çalışkan ve de dürüst ırgatı Pelevan Selim'i kovmak zorunda kalmıştı. Kızının bu yakışıklı, çulsuz oğlana meyil bağladığını farketmişti çünkü. Amanı bilir misin, bir ırgat parçasının kaynatası olmak gibi bir zillete düşmek de vardı; Şeytan'ın kulağına kurşun... Bunu şanına yediremezdi. Düşüncesi bile içini daraltıyordu. "Boşuna dememişler" dedi, "Kızı gönlüne bırakırsan, ya davulcuya varır ya zurnacıya" diye...

Nitekim korkusunda haksız değildi. Gerçekten de, bu haddini bilmez, çulsuz dağlı, kovulduğunun haftasına, Nesibe için dünür gönderme cüretini göstermişti. Ama, dünürçüsü, buyur edilmek şöyle dursun, kapıdan kovulmuştu tabii...

Alelacele bir hal çaresi düşündü. Vakit kaybetmeden komşu köydeki, aynı hamurdan yoğrulma sıkı ahpabı Beşir Ağa ile buluştu. Beşir Ağa'yı dünürü olarak, küçük oğlunu da içgüveyi olarak çapına yakışır buluyordu. Onlarsa, buna akşamdan razıydı. Zaten, kaçtır dünür gönderiyor olmaları dışında, Beşir Ağa; Kerim Ağa'ya, uygun bulup cevaz verdiği takdirde, kaçırma yöntemiyle de pek ala maksatlarına erişmenin mümkün olacağını ima etmişti...

Kerim Ağa, "Madem ki, şu benim, akklı bir karış havada baylan kızım, mutluluğunun nerde olduğunu bilemeyecek kadar acemi; o vakit, babası olarak, ona rağmen onun iyiliğini düşünmek bana düşer." deyip kızını kaçırmalarına onay verdi. Birkaç gün sonra Beşir Ağa'nın köyünde kurulacak düğüne katılmak üzere, Kerim Ağa'nın köyünden bir grup kadın, kız, yaya olarak yola çıkacaklardı ki Nesibe de onların arasında olacaktı. Yolun, tam da kararlaştırdıkları o elverişli noktasında Beşir Ağa'nın küçük oğlu, abisinin de yardımıyla kızını fazlaca hırpalamadan kaçıracaktı.

Beşir Ağa, rüyasında görse hayra yormazdı bu müjdeyi. Gökte ararken yerde bulmuştu; daha ne isterdi ki?.. Yüzünde güller açtı; yüreciği yağ bağladı. O da, burnu yere düşse almayan türden biri oluşuyla Kerim Ağa'dan farksızdı. Hatta "Küçük dağları ben yarattım" havasıyla fazlası bile vardı.

Oğullarına sıkça tekrarladığı en önemli öğüdü, "Döveceksiniz, dövölmeyeceksiniz" tembihiydi. Bir de kendisini gülünç duruma düşüren, gösteriş budalasına has bir huyu vardı ki, onu ısrarla sürdürmekten vazgeçmiyordu:

İnsanların bolca bulunduğu kahvehane, içkili lokanta vb yerlerde ücretini öderken, bütün bakışların kendisine yönelik olmasını önemserdi. Cebinden bilhassa eksik etmediği madeni paraları, herkesin duyacağı bir şekilde “Gene mi birikmiş cebimde bu fuzuli ağırlık beyav” diyerek şakırtıyla çıkarıp masaya yayar; sonra da, aralarına önceden yerleştirdiği, zenginliğin emaresi birkaç Reşat altınını kasitle “Her taraftan çıkarsınız brah, siz reşatların ne işi olur bunların arasında?!” diyerek kendince egosunu tatmin etmiş olurdu.

İki oğlu, bir de onların küçüğü kızı vardı. Büyük oğlu, köylerinde çaptan düşmüş bir ağanın kızıyla evliydi. Şimdi, öncelikli hedefi, küçük oğlunun mürüvvetini görmektir. Onu, Nesibe’yle baş göz edebilirse Allah’ın izniyle, iki taraftan payına düşeceklerle, genç yaşında, hazır mülkün has ağası olacaktı ki, eline değme ağalar su dökemezdi alimallah...

Kızından yana, gairesi yoktu. O, ailenin biricik kızı olmasına karşın, bazıları gibi şımarık değildi. Çok şükür, ağırbaşlı, itaatkar, kanaatkar bir evlattı. Talipleri de çoktu. Hem tabii ki, refahta seviyeli kapılardan... Ne demişler, davul bile dengi dengine... Agasını (abisini) müteakip sıra ondaydı. Şunun şurasında ne kalmıştı ki zaten?..

Aslında, kızının, kendi süfli karakteriyle taban tabana zıt bir karaktere sahip oluşuyla mutlanıyordu. Manasını müdrük miydi? Ne gezer.

Kendini ağıra satan bu bıyığı yelli ağa, hanesinde olan bitenlerden haberdar olmak şöyle dursun, ayakta uyutulduğunun dahi farkında değildi. Oysa, halihazırda yegane gelini olan büyük oğlunun eşi Gülizar, kaynatasıyla Kerim Ağa’nın kurdukları kumpas dahil, ailenin tüm sırlarına vakıftı. Ayrıca saman altından da su yürütüyordu.

Kerim Ağa'nın kızının kendisine elti olarak getirilmesini, itibarına gölge düşüreceği için istemiyordu. Nesibe'nin Pelevan Selim'le seviştiklerini de biliyordu. Ayrıca görümcesinin, çobanları Yavaş Asım'la olan gönül ilişkilerinin el altından çöp çatanıydı. Üstüne üstlük, oldu olasıya, perisinin hoşlanmadığı şu burnu havada kaynatasının burnunu kırmayı kafasına koymuştu. Anlaşılan oydu ki, Gülizar, öyle mum hala gibi oturup olan bitene seyirci kalmayacaktı.

Beşir Ağa'nın kapısında bir iki yıldır çoban olarak çalışmakta olan Yavaş Asım, (Lakabı, yumuşak başlı oluşundandı) Pelevan Selim'in yakın köylüsüydü. O da çalışkan, yirmi dört yaşlarında, iri kıyım, kumral saçlı, kara gözlü, alımlı, saf kalpli bir dağlı çocuğu idi. Ağasının kızı Rasime'yi sevmişti ya, bunu kendine bile ifşa etmekten çekiniyordu. Hatta, "Sen kim, ağa kızı kim, kendine gel bre yanaşma" diye nefsinin kulağını bükmekten geri kalmıyordu.

Ta ki Rasime bir gün, "Sen ne iyi birisin Asım, sana eş olacak kızı kıskanmamak elde değil" deyene kadar. Rasime, bu ikrarını, bir dilberin gönül cezbeden naz, cilve, eda gibi işve türünden ne varsa cömertçe sunduğu halde, Asım'dan beklediği teklifi bulamayınca yengesi Gülizar'ın tavsiyesiyle yapmıştı. Karşılığını da aldı.

Sevdiği kızın ağzından dökülen bu sözler, Asım'ı tahrik etmeye yetti: "Oysa bu fakir, o kıskanılanın senin yanında kendisi olmasını hayal eder durur ya Rasimem, bilmem ki sen ne dersin" deyiverdi. Rasime, bu sözü duyar duymaz, vuslat sevinciyle coşup Asım'a sarılmaktan kendini alamadı. O günden sonra aşkları aldı yürüdü.

Rasime, orta boylu, dolgunca, mühür gözlü, hamarat, gözü yükseklerde olmayan, alçak gönüllü, akça pakça bir dilberdi. Varlıklı geçinenlerin ne denli anlayışsız, kaba, geçimsiz olduklarını, çevresinde gördüklerinden olduğu kadar, annesinin yaşadıklarından da biliyordu. Varlıklı bir ağa kızı olmanın

zannedildiği gibi bir ayrıcalığı da yoktu. Hatta kadın olarak daha da çok çalışmak mecburiyeti vardı. Öyle bir haneye gelin gitmenin esareti peşinen kabul etmek gibi bir yanı olduğunu yaşayarak görüyordu.

*

Kerim Ağa'nın, belalar mübareği kerimesi Nesibe'yse, uzuna yakın boylu, narin yapılı, buğday benizli, kıyma gözlü, güzelliğinden bağımsız, özgüveni yüksek, doğrucu Davut, dilli dişli de bir kızdı ve kendisi için dünür üstüne dünür gönderen, samimi sevgiden nasipsiz yüzsüzlerden nefret ediyordu. Bunu açıkça beyan etmekten de çekinmiyordu. Çok iyi biliyordu ki, peşini bırakmayışları kendisi için değil, varlıklarına tamaendi.

Babasının bu çıplak gerçeği algılayamayacak kadar kör olduğu halde, ağalığından kaynaklı o çok bilmişlik edasıyla tafra satması da yok muydu, ifrit kesiliyor, kırııcı olmamak için kendini zor tutuyordu.

Bu cevval kız, babasının mülkünde çift sürmek, at koşturmak dahil, erkeğe has bilinen bütün işlerin ehliydi. Irgatları Pelevan Selim'in yanı sıra işe koyulmaktan gocunmadı. Hem böylece onu yakinen tanımış oldu, dolayısıyla da sevdi.

Bilmeye, okumaya meraklıydı. Türkiye'ye seyrek seltek de olsa seyahate giden tanıdıklar vasıtasıyla getirttiği, aşk romanları başta olmak üzere bir hayli kitap okumuştı. Her fırsatta yenilerini ismarlamayı ihmal etmiyordu.

Okuma merakını Selim'e de aşlamıştı. Okuduklarını ona da okutup karşılıklı tartışıyorlardı. "Farkında mısın Pelevanım" diyordu "Bu kitaplar, bizi hamur gibi yoğurup kıvamımıza taşıyor. Ben sende, sen bende, hallihamur oluyoruz."

“Ben boşuna mı söyler dururum Nesibem? Bana beni sen öğrettin. Ben beni sende buldum. Bulunca da beni sende, yitirdim o beni bu tende diye...”

“Mütemmim cüzüm benim!.. Eksik olma sen!..”

Muhabbetleri bu minvalde sürüp gidiyordu.

O yıllarda, azınlık arasında, çocuklarını, yaşadığı ülkenin okullarına göndermek (ki, akıllara zarardı) şöyle dursun, Türkiye’ye tahsile gönderme konusu da henüz azınlığın gündeminde yerini almış sayılmazdı. Tektük duyulduğu vakiydi gerçi ya, o da daha ziyade oğlanlar için geçerliydi tabii; kızların henüz irapta mahalli yoktu. Zira, unutmamak gerek, oğlanın okumuşu kadı, kızın okumuşu cadı olurdu.

Asırlardır, tabusal inanç zincirine vurulmuş başlarını, boşandırabilip de, kız evladını okutmayı göze alabilecek cesarete kavuşmuş babalar, elan görünürde yoktu...

Derken, bir gün, Kerim Ağa’nın tanışığı, kentli, gözü pek bir baba çıkakodu. Kızını bir başına, taa Türkiye’lere okumaya gönderecekti. Leyli meccani (parasız yatılı) bir liseye. Nesibe, bunu duyduğunda nasıl da ihtirasla yakarmıştı babasına, kendisini de göndermesi için... Bu, babası cesur kızı ilkokuldan tanıyordu. Kerim Ağa’nın Gümölcine’de de evi olduğu için Nesibe ilkokulu orada bitirmişti.

Pek de parlak bir öğrenci olmamasına rağmen babası sayesinde, o kızcağızın kader yüzüne gülmüştü işte.

Kerim Ağa’nın gözü yemedi yazık ki. O örnek baba gibi olmadı. O gün bugündür Nesibe’nin, babasına olan güveni tam değildi.

*

Ayaz oldu, bulut oldu, geçen günler unut oldu. Nesibe'nin yaşı yirmibeş buldu. 1940'lı yılların sonu, 1950'li yılların başı o tarihlerde bu yaş, kız için geçkince sayılırdı. "At beslenirken kız istenirken" kuralı geçerliydi. Yaş ilerleyince kızın adı "evde kalmış"a çıkar, sonra da talipleri, daha ziyade dul adamlar olurdu. Bu kural, güzelle zengini pek bağlamazdı tabii... Nesibe için gam değildi örneğın. Ayrıca onun, yaşı yaşına, başı başına, huyu huyuna, suyu suyuna uygun; mala değil, cana önem veren mutluluğunun iksiri bir Selim'i vardı zaten.

İşte bu Nesibe, o zamanın hükmünde, o yörede, ne duyulmuş ne de görölmüş bir eylemi gerçekleştirdi. Bir tabuyu yıkakodu... Kız haliyle, gönöl verip gönlünü çeldiğı, kendisini sevdiği halde mevkiinden ötürü aşıkâr edemeyişinden emin olduğı, ırgatları dağılı Pelevan Selim'e ilanı aşk etti ve de dünörcü gönderip derhal kendisini istetmesini söyledi. Selim'in, babası tarafından kovulacağını öğrenir öğrenmez yaptı bu teklifi.

Selim, "Kovulmaktansa kendim ayrılırim ben" dediyse de, Nesibe; "Sabret, babamın kovması daha iyi. Hem sana iş mi yok? Kasabada aliyülalasını bulursun!"deyip mani oldu ve tembihledi: "İşine son verildiğı günün haftası beni isteteceksin. Babamın beni sana vermeyeceğini biliyorum. Sana bir şekilde bildireceğim bir gün beni kaçıracaksın anlaştık mı?.."

Selim, aşkları alıp yürüdüğü halde, kendisinin tasarlayıp da bir türlü cesaret edemediğı, erkeğe has bilinen bu teklifin kızdan gelişine şaşkın, "Kulaklarıma inanmalıyım değil mi sevdam?"diyebildi ki, bağıında bahar açmıştı. Ancak, şöyle bir beyanda bulunmayı da ihmal etmedi:

"Önce şunu belirtmeliyim ki; benim bu fakir dilim, silinmemek üzere kalbime yazdığım, adı güzel, sureti güzel, sireti güzel Nesibe'ne olan aşkımin ulvietini tariften acizdir... Ancak, bunun

yanı sıra, anlayışına sığınarak, bir başka gerçeği hatırlatmakla da, sorumlu olduğumu düşünürüm:

Nesibem!.. Baban, evladı olarak şüphesiz ki senin mutluluğunu istemektedir. Bu yüzden de, sonradan hayal kırıklığına uğramaman için, varlıklı ve de itibarlı bir haneye gelin gitmenin uygun olduğunu düşünmektedir... Kesin kararından önce, bu hususu gözden ırak tutmamalısın derim...”

“Sağolasın Selim’im. Elbette ana ve babalar, evlatlarının iyiliğini, mutluluğunu isterler. Ona ne şüphe?.. Ancak, kuru kuruya istemekle iş biter mi?..

Demem o ki, evladın saadetini sağlamanın da bir yolu yordamı vardır. Ana babalar, o yolu yordamı göz ardı edip, malı cana değil de, canı mala siper gören anlayışla işi oldubittiye getirmeye kalkarlarsa nasıl olacak?.. Canı mala feda etmek reva mıdır? Amaç can olmalıdır değil mi ya?..

Can da muhabbetini isteyecektir tabiatıyla... Atalarımız da, ‘Değirmen iki taştan, muhabbet iki baştan’ demişler. Bu değerli söze kulak tıkamak olur mu?.. İşte o muhabbetin oluşması için iki baştan biri benim ama hesaba katılmıyorum. O durumda iş başa düşmüş olmuyor mu?.. Ben de muhabbetimizi tamamlayan ikinci başı bulmuşum işte!.. Karşımda kanlı canlı durmakta... Nesibe’nin biricik aşkı... Namıdiğer Pelevan Selim... Bunu anlamak bu kadar mı zor?..”

“Canparem benim. Seni dünyanın en mutlu kadını yapmazsam eğer!.. Sen ki lütfedip beni hayatına almışsın; seve seve kurbanın olmaz mıyım ben senin?!...”

“Ben, Pelevanımı, lütfedip almıyorum bir, kurbanlık olarak da görmüyorum iki... Bizim olayımız, evlenmeye ahdetmiş, iki mutabık aşkın birliğidir...”

Nesibe, aşıkâr ki, ağı kızımıym diyerek kibre, gurura teslim olacak yaradılıştâ değıldi. Öylelerine kimi acıyarak, kimi de tiksinerék bakıyordu. İnsanlığın, kuruşla değıl duruşla ölçölür olabileceğini gözlemleyerek anlayabilmekteydi. Manasına, madde ile fesat bulaştırmamış olanların daha bir insanca kalabildiklerini pek ala farkediyordu.

Bu hakikati idraktan nasipsiz babasının, ırgat parçası deyip küçümsediğı Selim'le kızının el ele verip kaçtıklarını öğrendiğinde uğrayacağı şoku düşündü: "Müstahaktır aslında" dedi. 'Gönöl ferman dinlemez' atasözünü, sıkça dile getirmesine rağmen, kendine gelince ferman diyen babama iyi bir ders olabilir..."

*

Pelevan (pehlivan) Selim, yirmi beş, yirmi altı yaşlarında, uzun boylu, sağlam yapılı, gür kumral saçlı, kara gözleri uzun kirpikli, koç burunlu, gözünü budaktan esirgemez, acar ve atik bir gençti. Amatör de olsa güreşmeyi sever, Alan Tepe güreş yarışmalarını hiç kaçırmazdı. Bu merakından ötürü kendisine Pelevan lakabını yakıştırmışlardı. Nesibe'nin aksine mahçup ve de ağırbaşlıydı ama damarına basılmayagörsün.. Yoksul köyündeki yoksul yuvasından ayrılırken, dedesinin verdiğı öğüdü, aklına kazımıştı:

"Hayat mektebinin sana sunacağı dersleri sakın hafife alma torunum. O mektep ki, senin her gününde, her anında açık olup derslerini vermeye devam edecektir. Sen, dikkatini, zekânı, açık tuttuğun ölçüde onlardan faydalanabileceksin. Kendine güven. İstersen yaparsın. Bunu unutma. Yaşayarak öğrenmeyi sağlayan hayat mektebi, mekteplerin aliyyülalasıdır. Ama elbette gözünü dört açana. Bir de sakın ola, doğruluktan, doğru yoldan şaşma yiğidim!.."

Nesibe'yi yakından tanımış biri olarak çok sevmiştii. Sevgisi, gerçek manada, çocuk saflığında bir sevgiydi. Nesibe'yi hiç tanımadıkları halde, sırf babasının varlığına tamaen, dünür üstüne dünür gönderip istetenlerin hinliğinden eser yoktu onun yüreğinde. Bir tek Nesibe'sine sevdalıydı o. Malı mülkü önemsizdi nezdinde.

Nesibe'ye, bizzat kuracağı yuvada kendisini mutlu etmek istediğini, kabul edilse bile, içgüveyi olmayı içine sindiremeyeceğini açıkça söyledi. Nesibe, onun içtenliğinden emin olacak kadar hisselim sahibiydi ve sevgilisinin bu tutumu ona gurur veriyordu.

“Gam yeme sen. Seni mutsuz edecek tutumlar sergilemez Nesiben” diye karşılık verdi.

*

Irgatlıktan kovulunca Gümölcine'de, büyük, işlek bir mağazada işe girmişti Selim. “İyi ki kovulmuşum” diyordu. İşini sevmiş, işvereni tarafından da sevilmişti. Kendine münasip bir ev de kiralamıştı.

Bugün bu köyde kurulmuş olan düğüne gelmesinin tek nedeni Nesibesiydi. Onun geleceğini biliyordu. Haberini almıştı. Eşref saat bugündü işte. Doğru kasabadaki (Gümölcine 'kasaba' diye anılırdı) evine gideceklerdi. Adresini de henüz bilen yoktu zaten. Hem bilinse bile iki yetişkinin özgür iradesiyle verilmiş meşru bir kararı sorgulamak kimsenin haddine değildi...

*

Eylülün sonlarıydı. Kız tarafına ait düğünün, alay günü de denilen bu son günü, tüm görkemiyle henüz başlamıştı. Köyün kızı, ovanın diğer yakasındaki köye gelin gidiyordu. Bugün akşama doğru gelip alacaklardı. Düğünün kısmetine, hava da, şerbet gibi, insanı rahatlatan, içe ferahlık veren özellikteydi.

Evin geniş haremî (iç avlusu), köyün sakinleri ve davetlilerle tıklım tıklım dolmasına rağmen, kızlara tahsis edilmiş alan, oyunlarını rahatlıkla icra edebilmelerine imkan veren ferahlıktaydı.

Selim, vakitli gelmiş, Asım'la buluşmuşlar, başlamış olan düğün şenliğinde kızların karşısındaki kalabalıkta yerlerini almışlardı. Bugün, onların vuslat günüydü. İki de sevdalarına kavuşacak, çalıştıkları hanelerin kızlarıyla mutabık, kuracakları yeni yuvalarına doğru kanat açacaklardı. Şu an artık apiko bekliyor oldukları şey, sevgililerinden gelecek bir işaretti. Henüz görünürde olmasalar da, daha vakit vardı.

Düğün evinin ön tarafındaki meydanda, köyün içkiseverleri, yere serilmiş geniş hasırların üzerine, halka düzeninde bağdaş kurup oturmuşlar, çalgı çağanak, işrete başlamışlardı. Neş'elerine diyecek yoktu. Daha nice zaman sohbetlerine konu olmayı sürdürecektü dün akşamki o çok eğlenceli olayı, kahkahalar eşliğinde yeniden yaşarcasına dile getirmekteydiler.

Olay şuydu: Aşırı köylerden seyre gelen delikanlıları,(elbette Türk delikanlıları. Rumların bulunması sözkonusu değildi) taşlı sopalı bir güzel kovduktan sonra, karanlıkta kaçış yollarına önceden gerdikleri görünmez iplere maruz bırakıp, telgraf tellerine çarpan çil keklikler gibi yere sermişlerdi. Aynı durumları kendileri de yaşadıkları için tecrübeliydiler.

Bu arada rakı, mezeler gırla gidiyordu. Nasılsa halihazırda her şey anafordu. Düğün sahibi kesenin ağzını açmış, içki ve mezeler eşliğinde ince çalgılar da tutmuştu. Bedava sirke baldan tatlıdır ya, sarhoşlara içki dayanmıyordu. Düğün evinin genç oğlunun, birkaç kilometre mesafedeki Rum köyüne içki ve bazı ihtiyaçlar için ikinci kez gitmesi icap etti.

Kendisine el uzatacak birine bakındı. Pelevan Selim'e gözü ilişti. Selim, yakın köyün çalışanı olarak tanıdıktı. "Selim arkadaş" dedi, "yarım saat kadar yardımını rica etsem gelir misin? Beygir talikasınan (hafif at arabası) Rum köyüne kadar bir koşu gidip döneriz hemen; rakıdır makıdır birkaç bişeyler alcam da?.." "Olur" dedi Selim "acele edelim ama!" Asım'a da "hemen döneriz" deyip ayrıldı.

Rum köyünde, alışveriş ettikleri dükkanın sahibi, yaşlı Zivas'lı Vasil (Sivas, onun ağzında Zivas'tı) dayı idi. Bir yandan siparişleri hazırlıyor, diğer yandan çenesinin bağı çözülmüş, habire konuşuyordu:

"İkidir geliyon be oğlum. Taşı taşı doyuramadın bu sarhoşları... Benim için hava hoş da... Bayram şerbeti gibi içilmez ki bu meret. Azı karar, çoğu zarardır bu zıkkımın... Bir söz vardır, 'saman elinse samanlık senin' derler. Mideler iflas eder be oğlum!.. Sen de şükür umuyorsan bu cömertliğine karşılık, nafile... O ağızlara yakışmaz çünkü..."

"Düğünden düğüne ancak içebiliyorlar be Vasil dayı, o da kaçta kaç? Bir daha ne zaman görecekları belli değil..."

"Düğünden düğüne de olsa ne fark eder be oğlum, Türk gibi içtikten sonra?.. Bu söz benim değil ha, Greklere aittir. İçkide ayarı kaçırdıklarında söylerler..."

"Ya nasıl içeceklerdi be Vasil dayı?"

"Gavur gibi be oğlum. Karılarınızla birlikte, az ve öz içmelisiniz. Veyahut hiç içmeyiverin. Dininizce de yasak değil mi zaten..."

Biraz olsun zamana uyup değişin artık be oğlum... Ama sizde tersi oluyor. Kadınlarınızın eli kolu bağı, hesap soracak halleri yok. erkeklerse başına buyruk... Hesap vermek gibi bir endişeleri yok.

İçki içmenin yol yönteminden de habersiz, bedava da olunca taze çayır görmüş mal gibi saldırıyorlar belli ki...

Neticede onlar rakıyı değil rakı onları içiyor...Sonucu da malum... Kaçınılmaz olarak kavga, dövüş... Ayrıca, kiraladığınız davulcuları, çalgıcıları usandırıp kaçirttikları da cabası... Yukarıdaki her halde bu yüzden haram kılmış olmalı size içkiyi!.. ”

Selim dayanamadı: “Vasil dayı, bize öğüt mü geçer, sövüp mü geçer, anlayan varsa beri gelsin?..Bizim için fazlaca kasavetlenmeyin Vasil dayı! Maazallah yüreğimize iner! Biz kendimiz olarak zaten değışiriz. Falanı filanı taklit etmemize gerek yok!..”

Düğün sahibinin oğlu: “Vasil dayı tersinden kalkmış olmalı bu sabah. Nutuk mu basar, kin mi kusar belli değil!..”

“Hayır çocuğum hayır, meramımı anlatamadım. Asla sizi incitmek değil maksadım. Kötü bir niyetim yok. Sizin de aslında farkında olup kendi aranızda yakınarak tartıştığınız bir gerçeğı dile getirdim sadece. Büyüğünüz olarak yanınızda yörenizde olup bitenlerden ders çıkarmayı unutmayın istedim. Bu gidişe dur demek için bir an önce gayret kılıcına sarılasınız diye!..”

Ayrırlırlarken,“Dile getirdiklerinde hak payı yok değil Vasil dayı, lakin dilinde tat payı çok değil” dedi Selim. Diğeri de, “Anlaşıldı... Vasil dayının mülahazat hanesini açık bırakmanın bir manası yok artık... Sağolsun, güya ders gibi yutturmaya kalkıyor ama, ağzından dökülenler, dersten ziyade terse kokuyor ki, ite atsan yemez... Haydi eyvallah” dedi.

Döndüklerinde kızlar,“Halaylar” adlı oyunlarına başlamak üzereydiler. Bu oyun, sadece kızların oynadığı, onlara has bir oyundu: Bir daire oluşturacak şekilde yan yana dizilirler; önden belleri hizasında kollarını çapraz bağlar, o vaziyette her biri iki

yanındakilerle el ele tutuşup hazır hale gelmiş olurlar; sonra da daireyi bozmadan, sağ veya sollarına doğru, ritimli adımlarla, özel türküsü eşliğinde oyunu icra ederlerdi...

*

Asım, tedirgin, oradan oraya seğirterek Selim'in dönüşünü bekliyordu. Geldiğini görünce rahatladı: "Selim! Geciktin be birader! Hanidir diken üstünde, yolunu gözlüyorum. Kovucu Remziye abla pürtelaş seni soruyor. Belli ki, sana demek istediği bir sırrı var. Aha bak, gördü seni, koşar adım geliyor. Kulak ver hele ne deyecek? Ben buralardayım, haberini bekliyorum."

Kovucu Remziye sırrını, eğilip Selim'in kulağına fısıldar fısıldamaz, Selim, ok yaydan fırlar gibi fırladı gitti. Az açıkta bekleyen Asım'a bile haber vermeden, yek at yek mızrak kanatlanışından belliydi ki, acil bir durum sözkonusuydu!..

O sırrı, dolaylı yoldan Remziye'ye aktaran, Beşir Ağa'nın gelini Gülizar'dı. Çok iyi biliyordu ki, adı üstünde Kovucu Remziye'nin ağzında bakla ıslanmazdı. Nitekim, beklenenin aynıyla vaki gerçekleştiğini, kendisi de bizzat kaşından karşıya izleyerek görmüştü...

Gülizar, Nesibe'yi kaçırma işinde, iki kardeşin birden bulunmasının akıl harcı olmadığını; bir şikayet durumunda ikisinin de hüküm giymesinin aile için doğru olmayacağını; yerine bir başkasının olmasının daha uygun düşeceğini hatırlatarak kocasını güya ikna etmişti. Aslında amacı, vuku bulacak hengameden kocasını uzak tutup zarar görmesini önlemektir.

Yoksa kaçırılmış veya o duruma maruz kalmış bir kızın, namahrem eli değmiş biri olarak kirlenmiş sayılacağından, durumu kabullenmekten başka çaresi olmadığını, dolayısıyla şikayete yeltenmesinin imkansızlığını o da biliyordu.

Kocası, ikna olmuş görünse de bildiğinden şaşmadı. Kardeşinin yanına bir yabancıyı katamazdı. Boğuşma sırasında, kardeşinin helali olacak kıza kaçınılmaz olarak namahrem eli değecekti. Bu hazmedilir bir şey değildi.

Selim, söylenen yere yaklaştığında, Nesibe'nin, Beşir Ağa'nın iki oğlu tarafından derdest edilip talikaya konmuş, feryat figan çırpınmakta olduğunu gördü. Köyün ayaktakımından bir üçüncü kişi de, talikaya koşulu beygirin dizginlerini kavramış, önde koşar adımlarla yederek uzaklaşmalarına yardım etmekteydi. Selim'e doğru, iki yol kavşağına yaklaşmışlardı.

Aklı zıvanadan çıktı. İfrit kesilmişti, lakin sıktı dişini...

O durumda köye giremeyeceklerine göre, ıssız ovaya açılan Selim'in hemen önündeki yola sapacakları kesindi. Kedi çevikliğinde o yolun başındaki ilk ağacın yola uzanan budaklı dalına tırmanıp tünedi. Sabırsızlıktan içi içini yiyiyordu. Cinleri tepesinde, dinden imandan çıkmış haldeydi.

Asım, Selim'in pürtelaş ayrılışını görünce peşine düştü. Olay mahalline yettiğinde Selim'in ağaca tırmanmakta olduğunu gördü. Ancak kendini göstermedi. Amacı, zor duruma düşmesi halinde hemşerisine yardım etmektir. Ağacın ta karşısında, yolun diğer tarafındaki çalının kuytusuna gizlendi. Mecbur kalmadıkça görünmeyecekti. Zira, boğuşma vukuunda, karşı tarafta, hanelerinde ekmek yediği ağacın iki oğlu aynı zamanda kayınço adayları vardı.

Talika doğal olarak Selim'in bulunduğu yola girdi. Tam ağacın altına geldiğinde Selim, ortalarına yıldırım gibi düşüverdi. Anında eline geçen büyük kardeşi olabildiğince yükseğe kaldırıp saman çuvalı gibi yola fırlattı. Bu arada Selim'in ani zuhuriyle şoka giren öndeki yedekçi öylece donakalmıştı. Selim diğer kardeşe de hamle

etmişken bıçaklı eliyle karşılaştı. Atik davranıp o eli, bıçağın yüzüyle birlikte yakalayıp burmasıyla kırmış olmalı ki, bir çığlık yankılandı. Acısıyla inileyip kıvrınadursun, onu da agasının (abisinin) yanına fırlatıp attı.

Avucunda kan vardı, kesildiği belliydi. Aldırış etmedi. Bir çırpıda öndeki pespayeden dizginleri kaptığı gibi “Sittir ol, sapı silik, sürüngen seni” diyerek ona da bir şamar aşketti. Gazabi hızla gerçekleştirdiği bu eylemlerden sonra talikaya yerleşir yerleşmez, atı dehlemezdence Nesibe’sini bağına bastı ve yolun tozunda, katır tepmişe dönmüş halleriyle debelenmekte olan iki kardeşe seslendi:

“Siz Beşir Ağa’nın somun pelevanları! Şu fakir, size ne kadar şükretse azdır. Çeliği çomağına öyle bir rast getirdiniz ki, kısmetimi gökte ararken yerde buldum. Hem de sayenizde koşulu arabasıyla birlikte. Eee... Çöpçatan böyle çatmış demek ki, elden ne gelir?.. Ne demişler?.. Kime niyet kime kısmet... Talikanızı, kasabada nerde bulacağınızı Kerim Ağa’dan sorar öğrenirsiniz artık...”

*

Asım, olayın başını gördükten sonra, sonucu bekleyip vakit kaybetmektense gizlendiği yerden ayrılıp düğün evine koştu. Olay duyulup da çarşı iyice karışmadan Rasime’sini kapıp kayıplara karışmalıydılar...

Allah’tan işi rast gitti. Gülizar’ın arayan bakışlarına takılır takılmaz müjdesini aldı. Rasime arka sokakta hazırdu. İki gönül haşir neşir, ara sokaklardan şoseye indiler ve az sonra gelen otobüse atlayıp sırta kadem bastılar.

*

Nesibe, Selim'in yetişmesiyle rahatlamış, olayın şokunu savmaya çalışıyordu. Bağıında bulunduğı kahramanına sımsıkı sarılmış, ona karşı, yüreğinde kabardıkça kabaran sevgi seliyle coşkun, göz yaşlarını tutamıyor, yüzüne de rast gele öpücükler konduruyordu. Selamete kavuşmuş olmanın derin heyecanıyla mı nedir, konuşamıyordu da bir türlü. O bülbül dili, boğazına akmıştı sanki...

Neden sonra kendine gelir gelmez: "Arabayı köyümüze sür bir tanem" dedi, "doğru babam Kerim Ağa'ya... Kendisine bir- iki sualım var. Beşir Ağa'nın o şerefsizi, beni, akli sıra yatıştırmaya çalışırken ağzından mı kaçırdı nedir, bu işin babamın rızasıyla olduğunu söyledi. Babamın mayasında böylesi bir iğrençliğe yer var mıdır? Kesinlikle bir şey söyleyemem ama, bu çağdışı kafalardan her şey beklenir."

"Ben de bu çirkin olaydan sonra, öncelikle köye gidip ailene görünmenin doğru ve şart olduğu kanaatindeyim de, şu son söylediğınle hem şaşırdım hem de endişelendim doğrusu. Eğer bu gerçekse ki, inşallah değildir; yoksa, babanın gözünde, bir kurtarıcı olmak şöyle dursun, tekerine çomak sokmuş lanetlik biri durumunda olacağım!"

"Kimin gözünde ne durumda olacağının hiçbir önemi yok benim için...İki adım önünü bile görüp anlamaktan aciz gözler, baktıkları herhangi bir şeyi, sağlıklı göremezler. O tür gözlerle görüntüler, kırık aynalara yansydıkları gibi çarpık yansrlar. Görüntüyü, tıpatıp aynıyla görüp değerlendirebilen, sağlıklı gözlerdir. Pelevan Selim, suretini ayan beyan görmek istiyorsa, şu gözlerle bakması yeter" deyip sevi dolu bakışlarını Selim'in gözlerine dikti.

"Bilmez miyim hiç" dedi Selim. "Ben bu paha biçilmez güzel gözlerde buldum kendimi de, aşkıma da, hayatımın manasını da... Kurban olurum ben o gözlerle."

O sırada Selim'in elindeki kanı gördü.

"Elinde kan var senin. Hele bir bakayım... Kesilmiş senin elin!.."

"Önemli değil, hafif bir çizik. Bıçakla saldırdı ya, o sana göz dikmiş olan namussuz."

"Hafif bir çizikmiş; hiç de değil. Yere batasicaları, bıçakla gelmişler bir de!.. Evde melhem olacaktır. Ben yaralı bir güzel temizler sararım... Hem sahi, senin nasıl haberin oldu bu iğrenç oyundan?.."

"Kovucu Remziye lağaplı bir kadından aldım haberi. Telaşla koşturup kulağıma fısıldadı."

"Anladım... O kadın duyduğunu hemen yumurtlar, ağzı gevşektir. Haberi kimden aldı acaba?..Evet ya... Bildim... O hanenin gelini Gülizar ablanın işi bu... Bilhassa duyurmuştur o yalak ağızlı Kovucu Remziye'ye!.. Gülizar abla da benim gibi, hiç hoşlanmaz ağa kısmının böbürlenmesinden. Bu işi de kaynatasına inat yapmıştır..."

"İyi ki duyurmuş. Allah ondan razı olsun. Hem çok şükür ki fazla da geç kalınmamış, Allah'tan kıl payı da olsa yetişebildim. Ben oraya koşarak mı, uçarak mı nasıl gittiğimin bile farkında değilim. Seni o vaziyette görünce çılgına döndüm; yüreğime incek sandım. Neyse ki, kendime hakim olup hiç görünmeden yolun başındaki ağaca tırmanıp pusuya yattım."

"Biliyorsun değil mi selim, bunlar bizim ailecek görüştüğümüz insanlar da ayrıca. Arkamdaki gömleğe inanım kalmadı doğrusu; babam bile işin içindeyse!.."

"Ya ben neciyim Nesibem?.."

“Sen benim, Allah’ın inayetiyle gökten inen kurtarıcı meleğimsin!..”

“Biliyor musun bugün kaçanlar sadece biz değiliz. Asım’la Rasime de kaçacaklardı.”

“Ne diyorsun?.. İnşallah bizim olay duyulmadan kaçabilmişlerdir. Yoksa planları suya düşebilir. Desene, Eğer kaçtılsa, Beşir Ağa’nın hanesinde bolca cümbüş var... Boşuna dememişler; Keçinin sevmediği ot burnunun dibinde bitirmiş...Ayrıca bir de hadis var: ‘Kınamayın! Kınadığınız başınıza gelmedikçe ölmezsiniz’ diye... Hey gidinin burnu kaf dağında ağaları!.. Umarım o başlarınız taşa değen de hayırlısıyla, ders almış olursunuz!..

Bizler niçin bu yollara baş vurmak zorunda kalıyoruz be Selim’im? Niye seveni sevdiğine vermezler de tersini yapmaya kalkarlar ki?..Rumlarda bizdeki gibi olmuyor, seven sevdiğiyile olabiliyor pek ala?..Bizim büyüklerimiz, sevgiyeye inanmadıkları için mi acaba?”

“Bizde sevginin fazlaca ciddiye alınmadığı doğru olsa gerek Nesibem. ‘Sevgi bir gün yalan olur, sonra sokar yılan olur’ atasözünde ifadesini bulduğuna göre... Gerçi bu atasözünü haklı çıkaran durumlar da az değil elbet... Bir de galiba bizim bilemediğimiz başka etkenler de var böyle oluşumuzda?..

Bu sabah Rum köyüne gitmek durumunda kaldım ben, düğün sahibinin oğluyla... İçkidir mezedir bir şeyler alması iktiza etmiş de...Benden yardım rica etti... Bakkaliyeci yaşlı bir adamdı, Anadolu macırlarından (muhacir) Türkçesi de bizim Türkçemizden daha iyi...Güya nasihat verirmiş gibi yapıp bizi adeta azarladı. Görmeliydin... Ama aramızdaki önemli bir farkı da göstermiş oldu aslında. “Sizde” dedi “erkekler alabildiğince başına buyruk, kadınlarsa eli kolu bağlı...”

Düşünüyorum da Nesibem...Biz diyorum, acaba, elimizi vicdanımıza koyup; istisnalar bir yana, genelde; 'kadınımızla erkeğimiz kesinkes barışıktır, ayrışık değil; her halimizle çağdaş yapıda bir toplumuz!' diyebilir miyiz?..

Kabullenmek zorumuza gidiyor ama, yazık ki diyemeyiz. Yoksa göz göre göre yalan söylemiş oluruz.

Böyle bir yapı, sağlıklı olabilir mi?.. Kadını susturulmuş bir toplumda denetimsiz kalan erkek, kendini sorgulamak ihtiyacını duyar mı? Elbette hayır... Dolayısıyla kendisini aşırıp yenilenmekten uzak kalır, kalın kafalı olmayı sürdürür...

Öyle bir kafanın hükmündeki kalp de incelemek değil ya... Neticede, kafası küflü, kalbi taş bir oluşumdan sevgiye, aşka dair anlayış ummak, karganın şakımasını ummak kadar anlamsız değil midir?!..

Keşke, çok gerilerde kaldığımız şu gelişim merdiveninde, bir çırpıda, onca basamağı birden atlayıp öndekilere yetişmemiz mümkün olsa!.. Ama ne yazık ki bu, imkan dahilinde değil. Asrlikle arayı açmak böyle bir şey işte; şimdi yetiş yetişebilirsen bakalım!..

Bir de önemli olan, bugünkü köhnemiş bizi aşarken, amaç, özümüze yabancılaşmadan geleceğin yetkin bizine kavuşmak olmalıdır, diyeceğim ama, etten önce çömleğe düşmekten korkarak susuyorum. Öyle ya, bizim öncelikle ecnebi aleminden geri kalmamıza sebep olan etkenleri bilmemiz gerekmez mi?.. Bir de ayrıca bu zorlu yol lidersiz aşılır mı? Durumunun farkında bile olmayan bizlere kimler önderlik edecektir?.. Günün beş vakti tutuculuğun faziletini telkin etmekle meşgul imamlarımız mı?!.. Belli ki bu işler çocuk oyuncağı değil, beni aşar. Gerçekçi olmak lazım. Hayal görmenin alemi yok...Ne dersin öğretmenim?"

“Aferin derim. Düşünmek gibi fazilet var mıdır derim. Endişeni anlamıyor değilim. Haksız da sayılmazsın. Adı üstünde azınlığız biz. Yani çoğunluğun içinde bir kümecik...Bir gün olur yok olma tehlikesiyle karşılaşma ihtimalimiz yoktur deyebilir miyiz?..

Dediğin gibi önce teşhisi doğru koyup tedaviye öyle başlamak lazım gelir. Bu da herhalde uzmanlık isteyen bir iştir. Anlaşılan o ki, kapsamlı bir politika gerekmektedir. Bu da azınlığımız için işlerin kolay olmadığını gösteriyor. Bunları düşünüp dile getirmen dahi tebrik edilmene değerdir pelevanım.

Ancak, şu da asla unutulmamalıdır ki, asırlardır cehaletle kör inancın zifiri karanlığına maruz bırakılmış milletimizin, tarihinin derinliklerinden bu yana yaratıp var ettiği değerler az değildir. Bu gerçek, Atatürk'ün yaktığı medeniyet meşalesiyle aydınlığa kavuşmuş, herhalde kavuşmaya da devam edecektir. Dünya aleme parmak ısırtan bu mucizevi meş'alenin şavkından umarım biz de nasibimizi alacağız. Bizi yüzüstü bırakmaya gönülleri elverir mi dersin!?!... Hayal görmekten korkmamalıyız aslında...Hayaller gerçeğin ön adımı olsa gerektir Selim'im...”

“Tatlı dillerine, değerli bilgilerine doyamadığım güzel öğretmenim benim...”

“Bu arada köyümüze geldik haberin var mı? Babam nasıl da şaşıracaktır!.. Biz hayır dileyelim ve görelim bakalım neler olacak?.. Sen hiç kararını bozma, sakın ol. Her şeyi bana bırak, ne söylerse söylesin, sineye çek, incinme sakın. Gözlerin de bende olsun. Tamam mı? Benden sonra inip atı boşandırmadan, arabasıyla karşıya eğreti ilıştırıver ki, her ihtimale karşı elimiz altında hazır olsun. Sen az aralanıp bir köşeye otur ve rahatla...”

Nesibe, olacakları sanki tahmin ediyor gibiydi. Arabaları kapıya dayandığında ilk inen kendisi oldu. İner inmez çiftliğin emektar

kahyası Haşim amcayla karşılaştı. Adamcağız nerden geldiyse, henüz attan inmişti. Meraklı bakışlarla, elini mihaniki kaldırıp selamladı.

Nesibe, atı okşarken bir yandan da şaşkın bakakalmış Haşim ağaya sessizce bir şeyler söyledi. Kahya, anlaşıldı anlamında başını salladı, atı yedekleyip oradan ayrıldı. O arada Karabaş da kokuyu almakta gecikmemiş, kıvıl kıvıl uçuşan kuyruğuyla bir Nesibe'ye bir Selime koşturuyor; sevinçle koklayıp sürtünerek hasret gideriyordu.

Bir müddet sonra, annesi çıkageldi. Nesibe'yle kucaklaştılar. Nesibe annesine de sessizce diyeceklerini derken, kadıncağız, ellerini yanlarına çırpa çırpa dinledi. Selim aldığı işaretle koşar ayak gelip kadıncağızın elini saygıyla öpüp halını hatırını sordu. O da Selim'i şefkatle okşadı; hatırını hoş edip içeriye koştı.

Nesibe Selim'e, "Sen yine yerine dön ve rahatına bak bir tanem" deyip içeriye yöneldi. Babasının oturma odasında olduğu kendisine söylenmişti. Kerim Ağa, henüz olanlardan habersiz, köşesine kurulmuş, kahvesini hüpürdeterek keyifle içmekteydi.

Çat kapı içeriye giren Nesibe'yi, burda olmamasının gerektiği bu saatta karşısında görünce yudumladığı kahve boğazında düğümlendi. Zorlukla yutkunduktan sonra şaşkınlıkla, "N'oldu kızım, beceremediler mi?" deyiverdi, irade dışı. Güya hemen toplardı: "Kadınlar derim, becerip de toplanamadılar mı? Düğüne gidecektiniz ya hani?"

"Evet baba, beceremediler o künyesi bozuklar!.. Beşir Ağa'nın o şeref yoksunu iki oğlu da kof çıktı. Kaçıramadılar kızını baba!.. Gördüğün gibi karşıdayım... Beni apar topar talikaya attıklarında, karısı olmamı isteyen o dili kuruyasica küçüğü, beni zaptetmek için dil dökerken, bu kaçırılma olayının, aslında güya benim iyiliğim

için, senin fikrin olduğunu demez mi?.. Cinlerim tepeme çıktı baba!.. Haşa huzurdan, sana yakıştırmak istedikleri bu davranışın deyyusluk olup, sana kara çalmakla eş anlama geldiğini bilmeyecek kadar da kaz yumurtasıymış meğer bu hayasızlar!.. Ama nasılsa, belalarını da buldular ya, oh olsun!..

Baba!.. Senin çalışkan bir ırgatın vardı ya hani, şu çiftlikten kovduğun, dağlı Selim... İşte o... Kendisine nasıl malum olduysa artık; Hızır gibi yetişti de Allah'tan... Bir görseydin baba, nasıl indi tepelerine!.. Rabbim'e şükürler olsun o kurtardı kızını, gözü dönmüş o ırz düşmanlarının elinden...

Bu gözü pek yiğidi, ben, bugün bir kez daha tanımış oldum, biliyor musun baba?.. Gönlümün rızasıyla onu kendime koca, sana da damat olarak layık buluyorum. Şimdi dışarda bizi bekliyor. İzin ver de elini öpsün babacığım!..”

Deminden beri ağzı açık, şaşkına has bir tavırla dinlemekte olan Kerim Ağa, planının akamete uğramasıyla da öfkeli, iri uzun gövdesiyle oturduğu sedirden kalkıp dineldi:

“Hayır!.. Asla!.. Ben kızımı yolda bulmadım!.. Ne o ırzı kırık dürzüler gibisine; ne de o kapımda kul olmuş haddini bilmeze layık olamaz benim kızım!.. Benim namım var!.. Şerefim, haysiyetim var!.. On paralık adam değilim ben!.. Hiçbir zaman duymak istemediğim şeyleri duyurup durma bana!.. Yeter!..”

“Baba, sakın ol!.. Öfkelenmene gerek yok!.. Kendine gel ve düşün!.. Bugün başıma gelenlerden sonra beni kim ister ki artık?!.. Ellenmiş bellenmiş sayarlar beni!.. Dillere düşerim!.. Ev tavuğuna bile çıkarırlar adımlı, Allah korusun!..”

“Bunları deyebilecek kişi anasından doğmadı daha!.. Kerim Ağa'yım ben!.. Kimin haddineymiş benim kızıma kırsrağıma dil uzatmak!?!.. Sökerim o dili ben kökünden alimallah, sökerim!..

Hiç merak etmesin benim kızım!.. Altın yere düşmekle pul mu olurmuş?!.. Gör de bak, daha ne kısmetler gelecek ayağına senin!..”

“Anladım babacığım(!)...Peki öyleyse...Siz daha iyisini bilirsiniz elbette...”

“Selim dışarıda kalakaldı baba. Ayıp oldu fakire!.. Kendisine minnet borcumuz var. Sana yakışan da o borcun altında kalmamaktır. Hiç olmazsa bir teşekkür etmelisin!..”

“Benim kimseye minnet borcum yok!.. Bana minnet borcu olanlar çok!.. Neyse... Gene de çıkıp görelim bakalım kendisini...”

Selim onları görünce oturduğu yerden doğrulup ayağına kalktı. Kerim Ağa'nın elini öpmek üzere yürüdü. Ağa isteksiz elini uzatıp öptüdü.

“Bak oğlum” dedi. “Nesibe'nin yardımına koşmussun, Allah razı olsun. Bunca zaman kapımda, ekmeğimi yedin. Onca hukukumuz var. Bu kadarcık yardımı da çok göremezdin ya!.. Amaaa!.. Sakın ola ki, Nesibe hakkında, çapını aşan boş hayallere kaptırma kendini!.. Herkes haddini bilecek!.. Olmayacak duaya amin deyecek kadar aptal olmadığını bilirim ya, gene de bir hatırlatayım dedim...”

“Değerli öğütlerin için ne kadar teşekkür etsem azdır ağam. Haddini bilmek dediniz. Gerçekten de, paha biçilmez değerinde bir sözdür. ‘Kişi haddini bilmek gibi irfan yoktur’ atasözü boşuna mı söylenmiştir?.. Benim de her daim uyduğum şaşmaz pusulam odur... Olmayacak duaya da bildiğiniz gibi asla amin demem... Sayenizde sizlerden çok şeyler öğrendim. Gözüm, gönlüm bu hanede açıldı benim... Hakkınızı ödeyemem(!)... Kasabaya her yolunuz düştüğünde fakirhaneme beklerim. Kapım size her zaman açıktır. Şunu ayrıca belirtmek isterim ki, ben sizi hep babam gibi

seveceğim. Adresimi de hemen yazayım.” Selim, cebinden kağıt kalem çıkarırken Nesibe söze girdi:

“Selim, ben içerde babamın öğütlerini dinledim. Gerçekten hepsi de manalı içerikte düşündürücüydü. Az önce, can kulağı ile dinleyip hak verdiğin gibi ayrıca seni de öğütledi. ‘Ulu sözü dinlemeyen ulur’ demiş atalarımız. Türkler ulularını, aile fertlerinden öte sayıp severlermiş. Bize de ulu sözlerine uyup aminhan olmak düşer. Bekle, ben sana yol azığı hazırlayıp geleyim bir koşu. Yolda yersin, aç biilaç olmaz” deyip içeriye koştu.

Kerim Ağa, son olarak, “Bu talika da beygiriyle burada kalsın, sahipleri bizzat gelip arzıendam etsinler de bir güzel yüzleşelim bakalım... Sana da uğurlar olsun; dediklerimi zinhar unutmayasın” deyip çekti gitti.

Talikaya el konduğuna göre, ondan yararlanmanın imkanı kalmamıştı.

Nesibe, azığı teslim ederken, getirdiği ılık bezle Selim’in yarasını temizleyip melhemledikten sonra sıkıca sardı. Seslice, “Gördün işte” dedi. “Biz acemiler, her şeyi bildiğimizi zannederiz ama, büyüklerimizi dinleyince anlarız ki, bildiklerimiz bilmediklerimizin yanında deveye kulak kadar bile değil!..

Sen yoluna revan ol da vakitlice varasın. Kaderimiz böyleymiş, ne gelir elden?..Tuttur bir de türkü... Kendini avutmaya bak. ‘Turnamın kanadı bir karış telden/ Çekerim ayrılık ne gelir elden’ türküsü bire birdir mesela, iyi gelir... Hakkını helal et Selim’im. Yolun açık olsun!” dedi ve içeriye koştu.

Ağanın emrine binaen, koşulu vaziyetteki atı boşandırmakla meşgul olan kahya Haşim amca, konuşmalarına kulak misafiri olmaktaydı. Seslice konuşmalarındaki maksat da buydu zaten...

*

Nesibe'nin, gelir gelmez Haşim amcasına fısıltıyla tembihi üzerine, Kırcatay, hazır vaziyette binicisini beklemekteydi.

Adresi, annesine gösterip sehpanın üzerine bıraktı. Ana kız kucaklaşıp vedalaştıktan sonra, Kırcatay'ına seçirtti. Başını okşayıp gözlerinden öptü. Sakince binek taşına çaktı. bohçasını eyer kaşına taktı. Etrafa bir göz attı. Kimsecikler yoktu. Bir hamle yaptı; kendini atıyla yekvucut etti.

Nesibe, bilinen o Nesibe değildi. Yeni kıyafetleri içinde, bambaşka bir Nesibe'yle yer değiştirmiş gibiydi. Saçı, sıkмбаaş tarzı bağlı, sırtında hafif bir manto vardı... Anlaşılan, kara feraceyi bir daha giymemek üzere çıkarıp atmıştı...

Kırcatay, sırtındaki aşına biniciden memnun, kişneyip şahlandı. Son bir kez sessizce çiftliğin etrafında şöyle bir tur atıp ön tarafa yürüdü. O da ne?! İçeride sanılan Kerim Ağa, kapı gibi gövdesiyle önlerinde dikilmiş durmaktaydı...

“Babacığım” dedi Nesibe. “Doğrusu ya, gönlüm razı değil... Canını bile hiçe sayarak, paha biçilmez yardımına rağmen Selim'i şanımıza yakışır şekilde ağırlamak şöyle dursun, nerdeyse köpek kovar gibi kovduk kapımızdan. Bize hiç yakışmadı... Çok ayıp ettik... En önemlisi de elindeki bıçak yarasına melhem yetiştirecektim, telaşla onu da unutmuşum. Beşir Ağa'nın iti, bıçakla saldırınca avucundan yaralanmıştı. Vakit kaybetmeden yetişip yarasını sarmalıyım. Maazallah azıp kötüye sarar... Amanı bilir misin; biz de, vicdan azabıyla yanarız...

Sonra da tabii, bir zahmet, onu evine götürmem gerekir. Öyle ya, ıssız yollarda Yemen ellerinde Veysel Karani gibi bırakmak olmaz. Sen de takdir edersin ki, ayıptır...

Bildiğın gibi, onuruna pek de düşkündür. Eminim ki, bu iyiliğime karşı duyarsız kalıp günün o saatından sonra beni gerisin geriye göndermeyi nefsine yediremeyecek, hiç olmazsa akşam yemeğine kalmamı rica edecektir. Bu ricasını reddetme kabalığında bulunamayacağımı da gayet iyi bilmektedir.

Kuvvetle tahmin ediyorum ki, bu zavallı saftrik çocuk, bir ırgat parçası olduğunu unutup kendisine aşık olduğumu da zannederek, beni evinin hanımı yapmak hayaliyle, fırsat bu fırsat deyip, evlilik teklifinde dahi bulunacaktır...

Uzun lafın kısası babacığım, anladığım kadarıyla, bu hadsiz dağlı, beni bir şekilde oyuna getireceğini ummaktadır. Hatta, öyle sanıyorum, nikah hazırlıklarını bile yapmıştır bu densiz!..

Olacağı yok ya, bir ihtimal diyelim...Zira, belli mi olur; ummadığın taş baş yarar. Akşama dönmezsem eğer, o dağlının oyununa gelmişim demektir. O zaman da, kendim etmiş kendim bulmuş olurum ki, kaderime küsmek veya şükretmek de bana düşer. Siz, ister mutluluklar diler, isterse 'kendi düşen ağlamaz' der geçersiniz. Kısacası, beyhude kasavet çekmeyin demek istiyorum...

O durumda da elbet sizden haber beklemek kalacak geriye... Buyurun dediğınızı duyar duymaz elinizi öpmeye koşarak geleceğimizi söylememe gerek yok sanırım? Evi evimize çok yakınmış. Adresi sehpanın üzerine bıraktım. Kırkatay bizim evin damında (ahırında) olacaktır. Yarın oradan aldirtirsiniz. Selim'in de dediği gibi, kapımız sizin için, her zaman, ardına dayalı, açık olacaktır. Allahaismarladık babacığım, kendinize mukayyet olun!..”

Kerim Ağa, şaşkın, öylece donakalmış, ağzı bir karış açık bakadursun, Kırkatay, şahlanıp dörtnala yatmıştı bile...

*

Selim, köyden epey uzaklaşmış dalgın yürümekteyken, yaklaşan nal sesiyle aydı. At, kişneyip yanında durdu. Amazon seslendi: “Atla terkiye delikanlı! Kaçırma işi bende... Kaçırmaq, hem de oğlan kaçırmaq nasıl olurmuş gör. Hadi gene iyisin, seni, senin evine kaçırıyorum.”

“Hayır sevdam, hanımefendisi olacağın evimize!..”

PIRNAR KESİMİ

-Arsız güçlü olunca haklı suçlu olur.-

“Aretlik!.. Maronya'nın o deresindeki pırnallar gibisine ben, bu yaşıma geldim hiç rastlamadım doğrusu. En incesi bilek kalınlığında yav... Sapları sobalık, uçları da fırınlık... Arabalarımızı bir sıkı doldurup da köye getirebilirsek, bir sefer daha yaptık mı; bu kışı, kıt kanaat da olsa atlatırız derim ben, ne dersin?..”

“İnşallah b'aretliciğim, onun için düştük a yollara sabahın köründe...Mesele, dönüşte, yüklü arabalarımızı, şu Hacılar'dan(karakolu da olan bir Rum dağ köyü) başımıza bir hal gelmeden geçirebilmek?.. O kötü yürekli karakol zabıtine (komiser) rastlamazsak, bir umut var ama, kim bilir?..

Bir de amanı bilir misin, Rum köylerinden geçerken Rumca seslenelim birbirimize aretlik... Bilhassa Hacılar'dan geçerken. Kuşlanlı Rum köyünden zarar gelmez ama biz gene de tedbirli olalım. Onca yolu boşuna tepmiş olmayız inşallah b'aretlik. Yazık olur hayvancıklarımıza da, onca zahmetimize de...”

Resmen yasak kaydı olmamasına rağmen, onlar için sürpriz engellerin zuhura gelmesi mukadderdi. Dolayısıyla getirebildikleri pırnarın azıyla yetinmeleri önem arzetmekteydi. Bu yüzden, ekmek pişirme işinde, nöbetleşe fırın kızdırıp ortaklaşa kullanma yöntemini uygulamaktaydılar.

“Aretlik” dedi öbürü, “ovamıza bakar mısınız? Bürünmüş kalın sis yorganını, çayın şırıl şırıl nennisıyla mışıl mışıl uyumakta... Bülbüller de henüz saygılı bu sessizliğe ya, bir müddet sonra başlarlar fasıl yapmaya... Uyan ey nazlı bebek uyan diyecekler

ovaya, uyan vakittir artık... Cana can katan kokusu geldi mi burnuna?”

“Gelmez mi hiç? Duymamak mümkün mü misk gibi kokusunu? Sabahın erken saatlarında bülbül sesleriyle köye kadar bile ulaştığı olur, bilmez misin?..Toprağı da ne verimli ne bereketlidir ya; kaç para eder, bir çizimlik bile yerimiz yok ki koca ovamızda?..”

“Sanki kıraçta çok var da, ova mı kusur kaldı b’aretlik. Topu temeli yirmibeşer dönüm tarlamız ya var ya yok. İcarla idare etmeğe çalışır dururuz işte. Buna da şükür, n’apalım?..”

“Bu toprağı bereketli ovamızın çoğunluğuyla ormanlık olduğu zamanları hatırlar mısın aretlik? Henüz kızandık (çocuktuk) ama bugün gibi gözümün önündedir. Balta girmemiş ayarında ormandı. Kıraç araziye yakın olan yerlerinde yemiş ağaçları vardı. Kiraz, elma, armut vb gibi. Binbir güçlkle girerdik, toplamak için...Vaktiyle o civarda yerleşik insanların bahçeleriymiş oraları belli ki...

Ören dediğimiz yerler var ya? Virane demekmiş aslında. Yani harabe; yaşanmış sonra da bir şekilde terk edilmiş yerler. Büyük ihtimalle bir kıran sonucu terk edilmiştir. O vakitler birçok bulaşıcı hastalığın aşısı falan olmadığından kırıp geçiyormuş insanları elbet. Onlar da kurtuluşu, yurtlarını terk edip kaçmakta arıyorlarmış tabii...”

“Benim, o insanlardan kalma bir mezara şahit olmuşluğum var aretlik... Ören dediğimiz o mevkide üç dönümlük bir tarlam var ya; bitişiğı de Hocoğlu’nun... Bir gün ikimiz de çift sürüyoruz orda... Bir ara seslendi bana bu... Ben de çifti durdurup gittim. Baktım, pulluğı bir kayaya denk gelmişti. Hatta takıldıydım kendisine: Hocoğlu dediğim, bu bir gömü olabilir, beni çağırmağa iyi

etmedin arkadaş; bana da bir pay ayırmak zorundasın şimdi; yazık değil mi? “Hele bir çıksın, orası kolay” dediği.

Neyse, etrafını eşerek kayayı kaldırdık. Bir de ne görelim. Kayadan bir mezar... İçinde, kadın veya kıza ait olması muhtemel narin bir iskelet. Bileklerinde minnacık boncukların dizili olduğu bir bileziği vardı. Parmak ucuyla dokunur dokunmaz dağılıvermişlerdi. Korucuyu haberdar ettiydik hatta... Ama, sonra öğrendik ki, tarihi değerde bulunmamış...

Bu bizim ormanın bir başka hikayesini de bu arada unutmamak gerek. Anlatınca hatırlayacaksın aslında. Bizim der dilimiz ama, aslında artık sadece örü olarak bizim...Tarla olarak bakıldığına daha çok Kuşlanlılılarıdır.

O günlerin şahidi yaşlıların yana yakıla hikaye ettiklerine göre, Yunan hükümeti, ormanı topraksız köylüye tarla olarak dağıtmaya karar verince bu iş için tayin ettiği mühendis, her nasılsa köyümüze öncelik tanımış. O yıllarda ayırmacılık da henüz almış yürümüş değil elbet bugünkü gibi...

Fakir fukara tarla sahibi olacak ya, bizim ağaların keyfi kaçmış tabii. O zamanın hükmünde de sadece ağaların borusu öttüğü için, her şey onlardan sorulmakta... En başta Halil Ağa olmak üzere kabul etmemişler. Demişler ki, ‘orası köyümüzün mülküdür kimselere verilemez.’

‘Ya öyle mi’ demiş mühendis, ‘Öyleyse Kuşlanlılıların başına talih kuşu konacak desenize.’ ‘Kimselere verilemez dedik ya’ diye dikleşince Halil Ağa, “Parsellenip dağıtıldığı gün nasılsa haberin olur Halil Ağa... O gün seni sabırsızlıkla bekliyor olacağım; gelmemelik etme sakın. Hem böylece hasbihal eder, hasret gidermiş oluruz.” deyekomuş mühendis. O gün geldiğinde Halil

Ağa gitmiş gitmesine de ağzını açar açmaz kuşlanlıların hışmıyla karşılaşınca atını yüz geri mahmuzlamak zorunda kalmış...

Ovamızdan neye bir dizi yerimizin olmadığı pek güzel anlaşılıyor mu aretlik?

Sahi, bak aklıma geldi şimdi. Ovada, Kuşlanlı avkatın (avukat) otuz dönümlük tarlası var ya hani, tek parça; duyduğuma göre, icara verecekti. İki-üç seneliğine kiralayalım mı ne dersin?"

"İyi olur olmasına da, anasının nikahını ister kira bedeli olarak o adam beyav. Çok nekes diyorlar onun için. Ama gene de işin peşini bırakmayalım elbet. Kismetse pınar dönüşünde kasabada yazıhanesine gider, bir yoklarız bakalım; bir başkasına vermediyse eğer?.. Hem o olmasa da başka buluruz nasılsa; ovadan olmazsa kırdan olursun yok zararı..."

"Öyle öyle...Önümüzdeki bu işi hayırlısıyla bitirelim hele... Sonrası Allah kerim... Kuşlanlı'ya geldik sayılır aretlik. (Karakolu da olan büyük bir Rum köyü) Dağlık bölgeye girdik artık. Bu köy eskilerin deyişine göre, Osmanlı zamanında Bulgar köyüymüş aretlik, sonradan Rumlaşmışlar. Her neyse, bizim için pek de tekin olmayan yerler buraları, kuyruğu kısmak gerek. Ben ineyim de kendi arabama geçeyim."

Aretliğiyle yakın olabilmek için öküzlerini yedeğine alıp onun arabasının ardına oturmuştu.

Çocukluklarından beri yıldızları barışık arkadaşlardı onlar...Hiç aksatmadan sürdürdükleri arkadaşlıkları sayesinde, anlaşmazlığa düşmeden güçbirliği edebiliyorlar, yoksulluklarına boyun eğmeden geçinip gidiyorlardı. El kapılarında ve daha nice ağır işlerde çalışmış kişiler olarak ikisi de feleğin çemberiyle tanışıklardı. İnsan nedir, insanlık nedir, nedir tamah, kanaat nedir çok iyi biliyorlardı.

İlk gençliklerini, askerlik çağı gelene kadar, çeşitli inşaatlarda amelelik, akabinde, daha ziyade Rum köylerinde olmak üzere, ırgatlık yaparak geçirmişler; sonra da iki yıl normal kura askerliği, derken, patlak veren ikinci dünya savaşında seferberlikle doğru cepheye. Nihayet bitti demeye kalmadan bu kez de iç savaş baş göstermiş haydi tekrar silah altına alınmışlar. Dolayısıyla beş yılı aşkın askerlik yapmak zorunda kalmışlardı. Evlilikleri bu yüzden o günlere göre biraz geç olmuştu. Kendi köylerinden, kendileri gibi yoksul ailelerden olan eşleriyle çoluk çocuğa da karışmış olarak uyumlu ve mutluydular. Babalarından miras olarak paylarına yirmişer dönüm kadar tarla düşmüş, dört veya beşer dönüm de eşlerinden gelmişti.

Kuşlanlı Rum köyünü, henüz uyanmaya başlamışken geçtiler. Bir-iki kilometre sonra, Türk köyü Sendikler'i de sağlarında bırakmışlardı. Bir an önce menzile varabilmek için, sabahın ayazında olabildiğince hızlı yol almaya bakıyorlardı.

Düne kadar mor bildikleri dağların elverişli yöreleri sapsarı kesilmişti. Sabahın alaca karanlığında kehribar sarısı anızlar, pek ala farkedilmekteydi. Önce paletli ağır traktörlerle derin kirizma edilerek tarlaya dönüştürölmüş yerlerdi bunlar...

“Aretlik!” dedi öndeki. “Bu yeni tarla olmuş topraklardan çıkan mahsülü gördün mü sen hiç? Hem tok, hem alışılmıştan çok.”

“Gördüm aretlik gördüm. Deniz tarafına düşen bu Rum dağ köyleri kurtuldu sayılır yoksulluktan. Pazara çıkardıkları nohutlara rast geldiydim bir keresinde. Allah seni inandırсын, görevim eriği kadar nerdeyse yav!..”

“Bilmez miyim aretliciğim bilmez miyim?.. Bu arada Hacılar'a geldik sayılır haberin olsun. Bir gayret, dürtelim hayvanları da çabucak geçelim bu köyü. Zaten köyü geçip tepeyi aştıktan sonra,

Maronya'nın Çınarlı Deresi'ne varmadan, sağdaki toprak yola sapacağız. O yolda bir- iki kilometre daha gittik mi tamam."

"Ama unutmayalım, önce, o toprak yolun yakınındaki kaynarcada az soluklanıp hayvanları suvarmak zorundayız."

"Ona ne şüphe aretlik. Acele edelim demem o yüzden. Menzile bir an önce varalım ki, sabahın serininde yeterli pırnarı kesip yükleme işine geçelim."

*

Terli terli suladıkları öküzleri üşütmemek için derhal yola koyuldular. Kendileri de doyasıya içtikleri sudan sonra, yol boyunca, zeytin ekmek soğan, midelerini tıka basa doldurdular. Zira işleri bitene kadar dur durak olmayacaktı.

Öndeki: "Aretlik" dedi, "Önümüzden geçen tavşanı gördün mü? Amma da iriydi ha!.."

"Görmedim aretlik, tıkmakla meşguldüm. Yolumuzu keserek geçtiyse uğursuzluk derler ama..."

"Sakin ola, ağzından yel alsın!.. Şeytanın kulağına kurşun!.. Hayra yoralım da, umutlu duralım, aman derim; neme lazım!.."

*

"Ne diye durmuyoruz aretlik? Şu önümüzdeki dere işte. Pırnalının gürlüğünden belli... Hemen şuracıkta duralım da vakit kaybetmeden başlayalım işe!.."

"Duruyoruz aretlik duruyoruz, vakit kaybetmeye hiç niyetimiz yok!"

Durup hayvanları boşandırdılar. Otlarını serdiler önlerine. Bir çırpıda soyunup eski püskü iş kıyafetlerini giyiniverdiler.

“Aretlik” dedi biri, “Amanı bilir misin, ne olur ne olmaz, organları bırakmayalım arabalarımızda yakınımıza alalım!..”

“Doğru dersin aretlik, tedbiri elden besmeleyi dilden bırakmamak lazım. Hatta elbiseleri de alalım. Gerçi para namına bir şey yok da, ne olur ne olmaz, yakınımızda bulunsunlar...”

Bir gün önceden, köstereye tutup biledikleri baltalarını da kaptıkları gibi yürüdüler dereye... İki de güçlü kuvvetli, cüsseliydiler.

“Aretlik bu ne böyle beyav?! Arap saçı gibi, çalısı dikenini birbirine karıştırmış bu pırnalların; sökebilene aşkolsun!.. İşimiz var bu çıkırlıkta bugün, bilesin. Elimiz yüzümüz kan revan içinde kalacak, demedi deme!..”

“Eee, zahmetsiz rahmet var mı ki aretlik?! Zahmetimize degecek ama, pırnarlar umduğumuzdan da güzelmış. Kalın, dallı, sallı(uzun)!..”

“Hakkatan öyleymiş aretlik!.. Haydi hayırlısı. Bize kolay gelsin o zaman. Ya Allah ya bismillah!..”

1955 yılının ekim ayı ortalarından bir gündü. Ufuktan kurtulan güneş, iki aretliğin buldukları bu yeri, yeni yeni görmeye başlamıştı.

Maronya’yı batı eteğinde barındıran dağ, batıya doğru, boyundan hayli büyük bir alanı, sabah güneşinden mahrum ededursun, gündüze aşına olan börtü böcek, bir ağızdan, biz burdayız dercesine çok sesli şarkılarına başlamışlardı bile...

Halihazırda bu coğrafyada, kent olmasıyla seçkin onca beldenin, bir zamanlar, varlık aleminde zuhuru söz konusu değilken, antik Yunan kenti Maronya, aynı zamanda kinik yaşamlarıyla ünlü ilk kadın filozof Hipparkia ile kardeşi Metrokles’in doğum yeri de

olarak gururla, ikbal çağının sefasını sürmekteydi. Gel gör ki bugün, ikbal düşkünü olarak, tarihe havale edilmiş haliyle, sığındığı dağın duldasında vakur, şaşaalı döneminin hatırasına teslimiyetle içine gömülmüş gibiydi...

Berrak bir günün habercisi de olan sabah ayazının, halen son bulmaya niyeti yoktu.

İki aretlik, kendilerini öylesine kaptırmışlardı ki, elleri, kolları, hatta yüzleri, sık pınar çalılarının budak ve dikeniyile yırtılıp kanamasına aldırış etmeden kan ter içinde habire çalışıyorlardı. Bir yandan da kestikleri pınarları, arabalarını kolayca yanaştırabilecekleri uygun yerlere yığmaktaydılar.

Kesif ve birbirine örgün çalısı sayesinde, kurda kuşa gayet emniyetli sığınak olmasıyla da ayrıca öne çıkan bu derenin, onca kaybına rağmen eksikliği farkedilecek gibi değildi.

Doğu ve batısındaki engebeli arazide, pek de yoğun olmayan pınar çalıları, onu gıptaıyla seyrederken büyümeyi unutmuş gibiydiler...

O ise, seçkin vasfıyla başı yukarıda, boyunu bilinmez ötelere uzatmaya hırslı, almış başını gidedururken, bir iki kilometre sonra güneyinde denizi görünce ağzı açık donup kalacaktı.

*

Aretliklerin biri; “Bence durmalıyız artık aretlik” dedi, “arabalara sığdırmak da var bunları. Ayrıca hayvanları da düşünmek lazım...”

“Bu günler için besleyip semirttik onları; bana mı demezler; merak etme sen... Gerekirse çıvgar koşarız.

Hakkatan aretlik, bayağı da kesmişiz ha!.. Vücutlarımız da hacamatlanmış gibi kan revan içinde haberin var mı?”

“Olmaz olur mu aretlik, imanımız gevredi yav!.. Değdi ama, güzel iş çıkardık. Bizim çaya varınca bir güzel yıkanırız, yorgunluğumuzu da gidermiş oluruz böylece...”

“Buldumcuk delisi misali kaptırdık kendimizi ya, inşallah sığdırırız arabalara. Terimiz kurumadan hemen başlayalım yüklemeye. Senin arabayı koş getir de önce, onu bir tıka basa dolduralım, sıkıca bağlayıp düze çekelim; sonra da benimkini yükleriz.”

*

Vakit öğleyi bulmadan arabalarını bir güzel yükleyip düze çıkarmışlardı bile... Hava berraktı. Yükleri haddinden fazlaca da olsa, boyunduruktaki tosunlar, adı üstünde, henüz genç, dinç ve bakımlıydılar.

İşlerini arzu ettikleri gibi kazasız belasız kotarmış olmakla öylesine mutluydular ki, bunu yüzlerinden okumak hiç de zor değildi.

Soğan ve zeytinle katık ettikleri birkaç yudum ekmeği ayak üstü atıştırıp, yatıklarından da (ağaçtan, yassı, yuvarlak, çift emzikli su kabı. Ardıçtan olanı makbuldür.) kana kana su içtikten sonra tosunları yedeklerinde yola revan oldular.

Dönüş yolunda arabaya binmek yoktu; köyelerine kadar yaya yürüyeceklerdi. Hiç dinlenmeden asfaltaki kaynarcaya ulaşmalıydılar. Orada hayvanlarını son bir kez sulayıp yola revan olacaklar, selamet molasını da inşallah şu netameli Hacılar Rum köyünü geçtikten sonra vereceklerdi. Geriye, başarmış olmanın keyfiyle, yarenlik ederekten köye ulaşmak kalıyordu.

“Aretlik, bak ne geldi aklıma şimdi. Köyümüzde kahvenin önünden geçerken enikonu bizi durdurup nasıl da imrenerek bakacaklardır sırlamalarımıza (alışılmıştan kalın gövdeli pınar çalısı)?!”

“Kıskanarak biraz da aretlik...Köyümüzün Meraklı Mustafendi’si Salim Amca, daha şimdiden başlamıştır yolumuzu gözlemeye. İkide bir kahveden fırlayıp elini gözlerine siper ederekten bakar da -bakar Kuşlanlı yokuşuna doğru... Ta ki bizi görene kadar... Görür görmez de geri koşturup kahvedekilere duyurduktan sonra ancak durulur. Merağı gene de son bulmaz, kahvenin önüne varışımıza kadar heyecanla bekler durur...”

“Söylemeyeyim derim ama, nafile. İçimde, kendimden bile gizlemeğe çalışıp da beceremediğim, bir sıkıntı var b’aretlik. Nasıl desem?.. Sevincimi kursağında bırakan bir sıkıntı. ”

“Aman aretlik aman, ben de senden farklı değilim ama, yüz vermemek için direnir dururum içimdeki o fesada. Sen de öyle yap. Hayır dileyelim de hayır gelsin başımıza. Gün doğmadan neler doğar? Göreceksin bak, işimiz aklan (yolunda) gidecek Allah’ın izniyle. Tereyağından kıl çeker gibi atlatacağız o badireyi. Boşuna kuruntu yapıp üzölmüşüz diyeceğiz!.. ”

Tam da asfalta yaklaşmışlardı ki, arkalarından takip etmekte olan Maronya korucusu, katırının sırtında yanlarında bitiverdi.

“ Yasas levendes” (merhaba leventler) dedi, “Buldunuz yağlı pırnarları, yüklersiniz tabii arabalarınıza tıka basa. Sizi daha işe koyulduğunuzda gördüm ama göz yumdum. Siz de beni görürsünüz artık!..”

Aslı astarı yoktu dediklerinin... Biraz önce rastgele görmüştü. Maksudı olabildiğince nakit koparmaktı. Aklısına, babacan tavırlarıyla buna gerekçe üretiyordu. Aretlikler bunun farkındaydı.

Öndeki; “Teşekkür ederiz, sağ olasın! Sizi layıkıyla memnun etmek isterdik de, bizim durumumuz buna el vermez ki. Allah’ın cebi kuru yoksullarıyız biz. Ceplerimizi ters yüz edip silkelese, çeyrek litrelik rakı parası ya çıkar ya çıkmaz! Ama, lütfederseniz eğer, şu

kaynağın orada mola verir, hep birlikte torbalarımızda ne varsa oturup kardeşçe yiyebiliriz.

Şu pınarlarla kızdırdığımız fırınlarımızda pişirilmiş köy ekmeğimiz var. Çok şükür, yanı sıra katık olarak, yine kendi mahsülümüz soğanımız var; Maronya'nızın zeytinlerinden var biraz. Her sene hasat zamanı toplamaya gelip karşılığında aldığımız zeytinlerden... Nefsimizi köreltiriz hiç olmazsa... Hem böylece muhabbet etmiş oluruz. Buyurun lütfen!..”

Korucu, gerçeği kavramıştı. Durum, 'Ben umarım bacımdan, bacım ölür acından' durumuydu.

“İ ora kali sas re pedya” (Size uğurlar olsun be çocuklar) diyerek basıp gitti.

Aretliklerin, acemi yaşlarından itibaren Rum köylerinde çalışmış olmalarından ötürü geliştirdikleri, askerlikte biraz daha güçlendirdikleri, hatırı sayılır Rumca pratikleri vardı.

Kendileri, yine bilinen yiyeceklerinden alalacele atıştırıp, hayvanlarını da sular sulamaz düştüler yola. İçlerinde var olan endişeyi uyutmak adına, kabus belledikleri Hacılar Rum köyüne kadar hiç konuşmadılar. Dua olarak ne biliyorlarsa sessizce tekrar tekrar okudular. Yokuşu aşip köye girmezden önce hayvanlarını kaşandırmak (işetmek) için az biraz durdular. Durur durmaz bir araya geldiler.

“Aretlik” dedi biri “Allah'ın lütfu olsa gerek, içimde bir ferahlık var yav. İçimden bir ses, inşallah kazasız belasız geçecek bu köyü demekte..”

“Geçecek aretlik geçecek! Aslında bize hesap sorması lazım gelen Maronya korucusuydu. Dinince dinlensin, adamcağız uğurlar olsun deyip gitti. Buranın hiç hakkı yok bizim yolumuzu kesmeye

ama, maksat kahir olsun işte, n'aparsın?.. Köye uğramadan dolanan başka da bir yol yok ki canına yandığımın... Mecburen köyün içinden geçecek. Kahvenin, karakolun önünden senin anlayacağın..."

"Biz kimselere kötülük etmiş insanlar değiliz b'aretliciğim. Allah doğru kulunun yardımcısıdır. Allah'a tevekkül edip yolun sağ kenarından usul usul yolumuza devam edecez artık n'apalım?.."

"Doğrusu da bu aretlik, başka ne yapabiliriz ki? Dediğin gibi, kötü olmadığımızı, boynumuza geçirilmiş 'Türktür kötüdür' yaftasından kurtulduğumuz gün anlatabileceğiz inşallah diyerek; Tevekkeltü Alalah niyazıyla yolumuza revan olalım."

Yürekleri ağızlarında köye giriş yaptılar. Az sonra, tekinsiz belledikleri köyün meydanına gelmişlerdi bile... Kahve önündekilerin bakışları altında, selam vermeyi de ihmal etmeden, olabildiğince soğukkanlı olmaya çalışarak yürüdüler... Ve işte, köy meydanını da geçip, alçalmakta olan zeminde, yokuş aşağı temkinlice ilerlemekteydiler. Kalp atışları normale gerilemiş, yürekleri serinlemişti. Nihayet bir oh çekip selamet molası verecekleri yere doğru tam yol gidebileceklerdi çok şükür...

Heyhat, ne gezer!.. Karacaoğlan der ya:"Ne etsin neylesin alemde kişi/ Felek Mustafa'ya yar olmayınca". Yazık ki sevinçleri kursaklarında kaldı. Atasözüdür: "Fakir nasıl sevinir? Yanılıp da ancak sevinir"

Arkalarından yetişen candırma (jandarma, yani polis) tarafından durdurulmaları gecikmedi. Biri yetmezmiş gibi ardından biri daha yetişti...

"Nerelisiniz siz?" dedi sonradan gelen.

Köylerinin adını duyar duymaz,“Çekin” dediler “arabalarınızı geçtiğiniz kahvenin karşısındaki karakolun ardına.”

“Bir yanlışımız mı oldu memur bey?” dedi öndeki aretlik.

“Fazla konuşma da dediğimizi yap!”

“Yazık değil mi hayvanlarımıza, zaten yeterince yorulduklar?” dedi arkadaki.

“Daha iyi ya işte; dinlenmeleri için bir fırsat! Haydi uzatmayın! Komiser bekliyor bakın orada!..”

Tarif edilen yeri epey geçtikleri için, yüklü arabalarını, yokuş yukarı ve de gerisin geriye yürütmek hiç kolay olmasa da emir demiri kesti. Binbir müşkülle karakolun ardındaki meydanlığa vardılar.

Gençten biri olan komiser de ayrıca adlarını sordu. Dolayısıyla kimlikleri kesinleşmiş oldu. Tıknaz, orta boylu, kumral saçlı, patlak gözlü komiserin kayık çeneli suratındaki ifade anında yamuklaşıp gerilirken ağzı da az yana kaydı ve devam etti:

“Yunan gavurunun(!) uygar ülkesinde, her türlü nimetinden bolca faydalanıp gerine gerine yaşamayı biliyorsunuz. Asimile olmak şöyle dursun, birleşip bütünleşmeye bile niyetiniz olmadığı halde...Yüzyıllar da geçse belli ki, uygarlıktan nasibiniz olmayacak adi millet. Bu ülke daha ne zamana kadar çekecek sizin kahrınızı lan!?. Bir defolup gidin artık, ait olduğunuz yere, melun yaratıklar! Sizin yeriniz Meriç’ten ötesi!”

Kendilerine reva görülen bu zulümden farksız muameleden ötürü, zaten canı burnunda aretliklerden biri sabırsızlıkla söze giriverdi:

“Yanılıyorsunuz beyefendi! Bizim yerimiz burasıdır. Kimse bizi yerimizden yurdumuzdan kovma hakkına da sahip değildir. Ayrıca milletlerin iyisi veya adisi olmaz. İnsanın iyisi kötüsü olur ki, o kötülerin de her millette var olduğunu yaşayarak görüyoruz maalesef(!).

Yolumuzdan alıkoyduğunuz yetmiyormuş gibi bir de aşağılayıcı muamelenize maruz kalıyoruz. Onca hakareti hak edecek ne yaptık ki biz? İşinde gücünde iki yoksul vatandaşınız olarak şaşkınlık doğrusu!.. Asimile olmak, birleşip bütünleşmek derken kastiniz nedir; onu da anlayabilmiş değiliz? Kimliğimiz belli, sıfatımız belli bizim...

Nihayetinde, en az sizin kadar sevdiğimiz bu aziz vatanın sadık vatandaşlarıyız. Bu vatan uğruna canını feda eden şehitlerimiz var bizim... Biz iki arkadaşın, nerdeyse beşer yılı aşkın askerlik hizmetimiz var bu vatana...Tüm varlığımızla bu topraklara aitiz biz...Neye bırakıp da gidecekmışiz vatanımızı?.. Ama her şeye rağmen, esefle şahit oluyoruz ki, bizim varlığımızdan rahatsız olanlar da varmış meğer!..”

“Uzak dur pis mahluk! Leş gibi soğan kokuyor nefesin. Sizin varlığınız hakaret bu vatana, varlığınız!.. Uygarlık düşmanları!”

“Nefesi soğan kokandan bir ülkeye zarar gelmez de beyefendi, onları hor görenler için acep ne demeli? Hem gelip geçicidir o koku, hakaret gibi delip geçici değil!..”

“Sen ukalaca karşımda konuşabilmekteyken, sizi nasıl insandan saydırsa artık, kendilerine karşılık mübadeleden muaf tutulduğunuz, Kostantinopol'deki (İstanbul'daki) soydaşlarımın, daha bir ay önce mallarına ve canlarına kastetti, soyunuzun barbar sürüleri; haberin var mı?! Üstelik onlar sizin gibi ciğeri beş para

etmez süprüntüler de değildi. Buldukları ülkeye paha biçilmez hizmetleri vardı!.. Şimdi yıkın yükünüzü derhal bu meydana!..”

Diğer aretlik: “Orada kendi vatandaşlarına karşı işlenmiş bir suç sözkonusu beyefendi; sebep olanlara lanet olsun. Bu olayla bizim ne alakamız var? Siz içinizde büyüttüğünüz bir hıncın girdabına kapılmış olmalısınız; ne dediğinizin farkında değilsiniz çünkü! Her insan insan olarak değerlidir. Hem ayrıca, azınlıkları birbirlerine karşı tutulan rehinelermiş gibi görmek insanlığa yakışır mı?.. Oradaki Rum asıllılar, burada bizler, rehine olmadığımız gibi; esir de değiliz. Yaşadığımız ülkelerin şerefli vatandaşlarıyız sadece!..Lütfen bırakın bizi, yolumuza devam edelim. Yükümüz, altı üstü birer araba pınar çalisından ibaret. Onca emek verdik. Canı cana ölçün de biraz insaf edin lütfen!..”

“İnsaf mı?! Size insaf eden acınacak hale düşer! Kalkmış bir de şereften bahsediyor. Şeref kim siz kim ulan?!..

Asırlarca tahammül etti bu asil millet size. Bu millet ki, insanlığa bir medeniyet bahşetti. Sürülerinizle gelip istila ettiğiniz topraklarında sizin gibi insan müsvetelerine bile yerleşik medeniyeti belletebildi. Elinizdeki şu arabayı dahi ondan aldınız. Sizde şerefin zerresi olsaydı, iyilik bilir, onlarla el ele verip yurt edindiğiniz o toprakları daha mamur hale getirmek için mücadele ederdim. Siz ne yaptınız? Çekirge sürüleri misali, o güzelim toprakları talan edip kurutmakla kalmadınız onların yaratılarını dahi yakıp yıkarak harabeye çevirdiniz. İnsan mısınız lan siz?! Yıkın dedim yükünüzü! Bir daha söylemeyeceğim!..”

Aretliklerden biri: “Evet beyefendi, inanır mısınız; biz insan müsveddeleri, şu an, o asil, efsane milletin ferdiyle(!) muhatap olmayı o kadar çok isterdik ki!..”

İki aretlik ne dil döktölerse para etmedi. Sonra da arabalarının önüne durup, yüklerini yıkmamakta direndiler. O sırada, helal süt emmiş, cüretkar polislerden biri, bayağı da öfkeli:

“Komiserim” dedi, “Yaşam uğraşı peşinde iki garip vatandaşın hesap sormanın ne anlamı var Allah aşkına? Birakalım gitsinler! Bu fakirlere kötölük yaparak kınadıklarımızla aynı duruma düşmüş olmayacak mıyız?!”

“Bana akıl mı öğretiyorsun lan ukala dümbeleği! Kapa çenenini!.. Getirin bana şunların ikisini de buraya!”

O an, beklenmedik bir esintiyle ürperen hava, birden, yezit nefesi gibi soğudu.

Diğerleri iki aretliğı alıp getirdiler. Komiser onca hakaretine karşın, belli ki hıncını alamamış, polislerin elinde olan aretliklere yüreğini soğutmak adına, var gücüyle birer de şamar aşketti.

Kendi yağıyla kavrulmaya çalışan iki yoksul vatandaş... Ellisine merdiven dayamış çoluk çocuk sahibi iki yetişkin adam... Onca hizmet sundukları öz vatanlarında, yaşça kendilerinden hayli küçük bir devlet memurunun sözlü hakaretlerine ilaveten, şamar oğlanı misali tokatına da maruz kalmışlardı.

Doğrusu bu kadarını beklemiyorlardı. Felekleri şaşmış, allak bullak olmuşlardı. İnsanlık onurları hiçe sayılmıştı.

Kaynar sular dökölmüştü başlarından aşağı... Kıpkırmızı kesildiler...Devamında yüzlerinin rengi attı, kızılılık yitti. Gövdeleri, yıldırım yemiş fidan gibi öne yattı...

Komiser polislere emretti. Polisler gereğini yaptı. Önce yüklerin bağı söküldü. Hazırdaki dirgenler takıldı. Onca emek birer hamlede yıkıldı... Salt insanım diyenin ruhu burkuldu.

*

Hakaret vurgunuyla, ruhen ağır yaralı iki arkadaş, yükleri gasp edilmiş arabalarında, başları eğik, birbirleriyle irtibatsız, kendi üzerlerine yığılmış olarak, hiç konuşmadan, kilometrelerce yolu katedip taa Kuşlanlı Rum köyüne kadar geldiler.

Bu sessiz yolculuk boyunca, için için ağlamaktan kendilerini alamadılar. Kaderlerine isyan ettiler. Yoksulluklarına, cehaletlerine, azınlık mensubu oluşlarına lanet okudular. Akıllarından neler geçmedi neler...

Köyün girişinde, öndeki aretlik “oha”deyip durdurdu arabasını. Arkaya aretliğine koştu. O da henüz arabasından inmişti. Gözleri yaşlı, sarılıp kucaklaştılar. Yüz yüze gelip de hıçkırıklarını koyuvermemek için, uzunca müddet öyle kaldılar. Öndeki aretlik, vaziyetlerini bozmadan ağlamaklı:

“Sineye çekmekten başka çaremiz yok b’aretliciğim. Hep yaptığımız gibi; gene unutacaz anasını satayım, n’apalım?.. Bizim gibilerine, yüce Rabbi’min bahşettiği en güzel nimet unutmak olsa gerek... Unutmak, aynı zamanda şifadır b’aretlik... Biriktirip çoğaltırsak, yüreğimize ağır gelir, taşıyamayız. Ömür devam ettiğine göre umuda sarılmak zorundayız. Umut fakirin ekmeğiymiş derler, doğrudur. Bu döner felekte umutsuz baş edemeyiz b’aretliciğim!..

Ama, bu devran, elbet böyle sürüp gitmeyecektir. Er ya da geç, bir gün muhakkak adalet galebe çalacak, iyiler, iyilikler hakim olacaktır. Bak, gördük işte, onların arasında da haksızlığa tahammül edemeyen insan evlatları var.

Kollarını gevşetip ayrıldılar. Burunlarını çekerek, elleriyle gözlerini sildiler. Hayvanları dinlenedursun, ayak üstü konuşmayı sürdürdüler. Diğeri:

“Evet aretlik, dediğın gibi, bu böyle sürüp gidemez, gitmemelidir. Umarım, iyi günler yakındır... Şeytan neler neler dedi durdu ama, neylersin ki, viran olası hanede evladü iyal var!.. Elimiz kolumuz bağı!..”

“O şeytan beni de ihmal etmedi de aretlik, çare değıl dediğın gibi... Hanelerimiz kapanır, baykuş yuvasına döner maazallah...”

“Bir an, anavatan Türkiye’ye kaçıp iltica etmeyi hayal ettim inanır mısın?.. Sonra, Sadullah Ahmet’in dedikleri geldi aklıma... Koca Aliler’in Mustafa’ya, İzmir’de kendisini ziyarete gittiğinde demiş ya: ‘Siz siz olun, Yunan sizi tutup atmadıkça sakın ola yerinizi yurdunuzu terk etmeyin; ben bunu yaptığıma bin kere pişmanım’ diye...”

Bir de garibe ‘Gavur Ahmet’ lakabını takmışlar aretlik; düşünebiliyor musun? Bunu gülerek anlatıyormuş zavallı: ‘Türküz deyip, bayrağımızın altına sığındık hesapta ama, gel gör ki, anavatanımda Türk kardeşlerim bana Gavur lakabını münasip gördüler...Ağlar mısın, güler misin?’ diyormuş...

Patavatsız halkımız bunu, kötü bir niyetle değıl elbet, ecnebiden gelen Ahmet anlamında demiş olsa da hiç hoş değıl tabii...

Yakıştıracakları lakap umurumda değıl de aretlik gurbet kolay iş midir yav? Hele bizim gibi yoksullar için daha da zordur. Kendi evin olmayacak. İşçilikten kazanacağıyla hem kira hem ev geçindirmek olacak iş değıl. Taş yerinde ağırdır vesselam...”

“Doğru söze ne denir b’aretliciğim. Kapının ardı gurbet derler. Gurbete düşmeyegör; düştün mü garipsin artık... Ben de deminden beri kendi kendime külahı önüme koyup düşündüm de, bugün başımıza gelen bu kötü olayın, biraz da bizim tedbirsizliğimiz yüzünden olduğı kanaatine vardım...”

biz işimizi kismete (şansa) bırakmışız b'aretlik. Bir bakıma bile bile lades yani!.. Komşumuz Rum köyünde, kendilerine emeğimiz geçmiş onca tanıdıklarımız var. Onlardan birini, rica minnet ikna edebilirdik. O tekinsiz köyü geçene kadar hiç olmazsa, yanımızda yükün sahibi gibi görünsün. Biz de onun işçileri görünümünde olalım...Yarıdan tezi yok bu yolu denemeliyiz aretlik, başka çaremiz yok.

Bir de en önemlisi bak ne düşündüm aretlik? Şu maruz kaldığımız haksızlığa karşı hakkımızı aramaya kalksak, bugüne bugün kendimizden, tek bir avkatımız (avukat) bile yok, gönül rahatlığıyla davamızı üstlenecek! Çok geri kalmışız aretlik biz çok. Bulduğumuz bu ülkeye uyumlu bir yaşam tarzı benimsememiz lazım artık. Hem de bir an önce, daha da geç kalmadan! Yoksa kimseden kimseye hayır gelmiyor aretlik. Evvel emirde kendimizi yenileyip değişime açık duruma gelmeliyiz. Anavatanımızın yardımıyla açılan Celal Bayar Lisesi bizim için bulunmaz bir fırsat işte... Burada iki dili de çok iyi öğrenerek yetişecek çocuklarımızın yüksek tahsillerini de bu ülkede yapmalarını sağlamalıyız!.. Ben buna kararlıyım!.. Böyle kabuğumuza çekilmiş halimizle kalmaya devam edersek, vatandaşlık haklarımızı, birilerinin bize tepsi içinde, buyurun deyip sunmasını daha çok bekleriz! Eski sözdür aretlik: 'Aşamadığın dağda sözünü geçiremezsin!..' Madem öyle biz de o dağı aşmasını bilmek zorundayız!.. ”

“Yerden göğe haklısın aretlik? Söylediklerinin haklılığı, gün gibi ortada. Geç bile kalmışız ya, hem de nasıl! .. Aynen dediğin gibi, durumumuzdan ders çıkarıp, evlatlarımızı ışıklı yarınlara hazırlamayı öncelikli vazife bilmeliyiz. Bütün bunlar iyi güzel de aretlik, şu siyasetçilerin politikalarına da akıl sır erdirmek kolay değil ki beyav... Türkiyemizin siyaseti mesela... Bildiğimiz kadarıyla oradaki Rumlara karşılık bırakılmışız; ne demekse... Mütekabiliyet midir nedir; o esasa göre yani...Madem öyle, vatandaşın olan

Rum'u neye hoş tutmazsın? Ona yaptığın her kötü davranışın misliyle biz kardeşlerine de yapılacağını bilmez misin? Nitekim bugün bizim payımıza düştü işte... Yunan hükümeti Allah'tan uyanık davrandı da İstanbul'dakine misilleme olarak başlatılan kasabadaki (Gümölcine'deki) tedhişi anında engelledi. Böylece büyük bir felaketin eşiğinden dönülmüş oldu. Bir de ayrıca, bildiğimiz kadarıyla Türkiye, burada kalmamızı istiyor. İyi ama, diğer taraftan buyurun gelin dercesine kapılarını da ardına kadar açmış... Halkımız da köylü yapısı ve cahil haliyle öyle uzun boylu, enine boyuna düşünmeyi nerden bilsin. "Burada kalıp da gavur mu olsun" diyerek çocuklarını yaşadığı bu ülkede okutacağına Türkiye'de okutmayı yeğliyor. Yani senin anlayacağın iki cami arasında kalmış beynamaz gibiyiz. Metropol insanı İstanbul Rumları öyle mi ya? Pek ala biliyoruz ki öyle değil..."

"Bizim de akıllanacağımız zamanlar olacaktır elbet b'aretliciim düşe kalka... Su akacak yatağını bulacaktır nasılsa..."

"Evet aretlik, o suyun, nasılsa bulacağı o yatak, umalım da inşallah makul, münasip bir yatak olsun!..

Bugünkü işimizle ilgili ne diyordun sen? Düşüncesizlik ettiğimizden bahsediyordun evet. Doğrudur aretlik. Bizim hiçbir işimizde hesapsız kitapsız hareket etmeye hakkımız yok aslında... Tedbirli olmak mecburiyetinde olduğumuzu hiç aklımızdan çıkarmamalıydık ama, nasılsa bir anlık gafletle, kendimizi, yaşadığımız ülkenin normal vatandaşlarından sayıp, azınlık mensubu olduğumuzu unutuvermişiz işte?.. Haddimizi bilemedik... Lanetlik cezasını da ibretlik ödettiler işte..."

"Düşünemedik. Oldu bir kere n'apalım? Olmuşla ölmüşe çare yok. Bu da bize ders olsun. Bir musibet bin nasihatten yeğdir derler ya...Şimdi Kuşlanlı'yı aşip ovamıza varalım da çayın boyunda mola verelim. Orada daha bir rahat dertleşiriz."

“Bu köyden bir küçük rakıcık da alabilseydik efkar dağıtmaya iyi gelirdi ama, ne çare ki cepler delik!..Halimize köpekler gülerken şu düşündüğüm şeye bak hele. Şu an kendimden utandım doğrusu.”

“N’apalım b’aretliciğim n’apalım, hayata küsüp ağıtlar yakarak mı yaşayalım?..Hayat devam ediyor. Ömür kara düşünle geçer mi?.. Anasını satayım deyip savmak zorundayız. Bugün başımıza gelen ne ilk olacak ne de son. Bunu bilelim... Gel hele bir yoklayalım şu ceplerimizi; bakalım ne toplanacak? Belli mi olur; dükkancı belki kalender biridir de insaf eder, boş bir şişeciğe birkaç yudum koyar fıçısından bakarsın?”

Bir küçük şişe rakıya yetecek kadar bile toplanmadı tabii paraları... Köye girdiklerinde içki de satılan dükkanın hemen önünde durdular. Fikri ortaya atan aretlik, cesaretini toplayıp içeriye yürüdü. Tezgahta yaşlıca bir barba vardı, mahçup yanaşıp selam verdi:

“Elimde mevcut olan para, bir küçük şişe rakıya bile yeterli değil ama, sormak ayıp değil ya diyerek yüzümü kızdırıp geldim. Bir ihtimal, açık satılardan, küçük bir koyacak içine belki olabilir diye düşündüm?..”

Barba pencereden arabaları görüyordu. Sordu:

“Nerden geliyorsunuz bu boş arabalarınızla siz?”

Aretlik olayı özetledi. Barba duyduklarından sonra, öfkeyle homurdanarak, o komişere ağız dolusu küfürler etti.

“Sok o paraları cebine” dedi. Sonra da, “Bunlar benden size ikram olsun” diyerek bir büyük şişe rakıyla bir parça salam sarıp tezgahın üzerine bıraktı...

Aretlik, hiç mi hiç beklemediği, bu gönlü gani barbanın, ‘daha insanlık ölmedi’ diyen babacan davranışına, önce inanamadı

şşırdı; sonra birden göynüdü, gözleri buğulandı; boğazına düğümlenen hıçkırığını zor tuttu. Üzerine çöken mahçubiyetin ağırlığıyla ezildi. Geldiğine geleceğine pişman oldu. Kendini toparlamaya çalışarak, titrek sesle:

“Hayır, hayır, lütfen yapmayın; buna gerek yok; kabul edemem! Ben sadece sormak istedimdi, o kadar! Varsayın ki hiç gelmedim!” der demez, mihaniki bir hareketle kaçarcasına dışarıya çıktı. Barba da, tezgahdakileri kaptığı gibi peşinden yürüdü. Karma bir ifadeyle:

“Dur vre pedimu” (Dur be çocuğum) diyerek arabalarına kadar gitti. Yalvar yakar kabul ettirdi. Aretlikler, son derece duygulanmışlardı. Barbayı, göz yaşlarını tutamayarak saygıyla kucakladılar. Kendisine borçlu olduklarını, ama bir şekilde ödeyeceklerini söyleyerek ayrıldılar.

Yol boyunca göynük, gözleri buğulu, hıçkırık boğumlu ifadelerle konuşmalarını sürdürdüler:

“Demedim mi aretlik ben sana, bu böyle devam edemez” diye. “İnsanlık ölmemiş çok şükür beyav...Gördük işte bak! Barba gibileri var oldukça, devran çok daha güzel zamanlara gebedir bilesin!..”

“Bu adamcağıza minnet borçluyuz aretlik. Bir an önce ödemeliyiz. Minnet çekmek kolay değil, yükü ağır olur.”

“Düşündüm ben onu aretlik. Para kabul etmeyeceğine göre, karılarımızın ördüğü, el işi yün giyecekler arasından en münasiplerini seçer, hediyemiz olarak sunarız adamcağıza; hem de bir an önce...”

Sarsılan maneviyatları, o yüce ruhlu barbanın değerbilir, şefkatli yaklaşımıyla biraz olsun hayatiyet bulmuştu.

Ve nihayet efkar dağıtacıkları yer olarak kararlaştırdıkları kendi örülerindeki +çayın boyundaydılar. Vakit ikindiye çoktan geçmiş, akşama yönelmişti. Çiftlerini boşandırıp yemlediler önce. Terli oldukları için hemen sulamadılar. Kendileri, alelacele yıkanıp üstünkörü kurulandılar. Arabanın birine torbalarında ne varsa yaydıktan sonra bağdaş kurup oturdular. Muhabbetleri boyunca barbayı dillerinden düşürmediler:

“Evet aretlik evet, her ağlamanın bir gülmesi de olacaktır; çünkü barba gibiler eksilmez, çoğalacaktır...”

“Barba gibi altın kalpli insanlar var oldukça bizim umutsuz olmaya hiç hakkımız yok aretlik hiç!..”

Sözlük

Apiko: Bir eylem için tetikte olmak

Baylan: Şımarık

Civlan koşmak: Bir çift daha koşarak yüklü arabayı düze çıkarmak
(Yunanca zevgari sözünden gelir)

Kirizma: Toprağın derinden altını üstüne getirmek

Maada: den başka

Örü: Mera

Hasan Mevzinoğlu

Gümölcine Öyküleri [II]

ekitap.ayorum.com